

ATṬHAKA VAGGA

zbirka
osemverznh
sutt

Buddha Gotama

ATṬHAKAVAGGA

zbirka osemverznh sut

Buddha Gotama

prevod:

Bhikkhu Hiriko

Aṭṭhakavagga, zbirka osemverznih sutt

Prevod iz palija.

Za brezplačno distribucijo

Sabbadānaṃ dhammadānaṃ jināti

Največji dar je dar resnice.

Izdaja:

Amaravati Publications

Amaravati Buddhist Monastery

Great Gaddesden,

Hemel Hempstead,

Hertfordshire, HP1 3BZ,

Velika Britanija

www.amaravati.org

Knjiga je na voljo tudi v elektronski obliki na spletni strani

www.slo-theravada.org

www.forestsanghabooks.org

ISBN 978-1-78432-036-2

Copyright © 2015 Amaravati Buddhist Monastery

Slika Buddhe na naslovnici: Christina Varga

oblikoval Bhikkhu Hiriko

www.vargagallery.com

This work is licensed under a Creative Commons

Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported Licence.

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>

See page 139 for more details on your rights and restrictions under this licence.

Proizvedeno s programom L^AT_EX. Besedilo je v pisavi Alegreya in Rosarivo, v distribuciji z SIL Open Font Licence.

2015, prva izdaja, 50 izvodov za brezplačno distribucijo.

Natisnjeno v Veliki Britaniji

KAZALO

<i>Spremna beseda prevajalca</i>	v
 AṬṬHAKAVAGGA	 1
1 · Učenje o čutnih užitkih	3
2 · Učenje o votlini	7
3 · Učenje o nepoštenosti	11
4 · Učenje o čistosti	15
5 · Učenje o univerzalnosti	19
6 · Učenje o starosti	23
7 · Učenje Tissu Matteyi	29
8 · Učenje Pasūri	35
9 · Učenje Māgaṇḍiyi	41
10 · Učenje o pred razpadom	49
11 · Učenje o prepirih in sporih	55
12 · Kratko učenje o slepi ulici	63

13 · Daljše učenje o slepi ulici	71
14 · Učenje o hitrosti	81
15 · Učenje o nasilju	91
16 · Učenje Sāriputti	101
 RAZLAGE	 111
A · Zgodovina Aṭṭhakavagge	113
B · Razlaga nekaterih izrazov	117
C · Sporočilo Aṭṭhakavagge	121

SPREMNA BESEDA PREVAJALCA

Aṭṭhakavagga, *Zbirka osemverznih sutt*, je skupaj z *Pārāyana-vaggo*, prepoznana kot najstarejša zbirka Buddhovih besed, ki vsebuje najbolj temeljna učenja, ki so se širila v ustnem izročilu med menihi v zgodnjem času Buddhovega življenja. *Zbirka osemverznih sutt* se imenuje zato, ker se *aṭṭhake* (osem verzov) pojavijo v drugi, tretji in četrti sutt in te sutte imajo tudi v sebi ime *aṭṭhaka*. Te so *Guhaṭṭhaka*, *Duṭṭhaṭṭhaka* in *Suddhaṭṭhaka*. Ta zbirka šestnajstih učenj (*suttami*) je zelo verjetno najprej obstajala kot samostojna zbirka in jo danes najdemo v četrtem delu *Sutta-nipāte*, delu *Khuddaka-nikāye* budističnega kanona. Zaradi te zgodovinske pomembnosti, bogate filozofske miselnosti in ker so vsa avtentična Buddhova učenja vključena v tej zbirki, se lahko *Aṭṭhakavaggo* jemlje kot temelj celotnega budističnega kanona.

Aṭṭhakavagga je bila zelo poznano besedilo v času Buddhovega življenja, vendar je danes precej pozabljeno. Tu Buddha uči o temeljnem problemu, ki je prisoten v vsakem človeku (ne glede ali človek to vidi v sebi ali ne) in o temeljnem konfliktu v družbi, ki formulira današnja gibanja, miselnosti in s tem krize. Posebno dandanes družba potrebuje novo prebuditev teh učenj v času, ko to staro učenje izgublja moč

in ko osebni, družbeni in religiozni pogledi in mnenja dobivajo večjo moč in veljavnost, kot pa »naravno« modrost. *Aṭṭhakavagga* je tu na voljo za vse tiste, ki želijo pogledati znotraj problema sveta v katerem živimo ter tudi na problem svoje eksistence in trpljenja in tako opustiti nevednost in navezovanja, ki slepijo naša videnja.

Aṭṭhakavagga je zagotovo zbirka z najbolj filozofsko tematiko. To tudi pomeni, da je v njej Dhamma ne samo najbolj globoko opisana, ampak da jo je verjetno tudi najtežje razumeti. To se je posebno pokazalo pri pripravljanju tega prevoda. Upam, da prevod preveč ne odstopa od originalnega pomena. Originalni tekst prihaja iz *Sutta Nipāta Pāli*, The Myanmar Pāli Tipitaka objavljeno v Vipassana Research Institute in Digital Pali Reader (2012). Kljub temu, da sem poskusil biti avtentičen do originalnega jezika, sem pogosto moral iskati pomoč v angleških prevodih *Aṭṭhakavagge*. Ti so:

- Bhikkhu Paññobhāsa: *The Aṭṭhakavagga, Pali, with English translation* – izdaja (1) Path Press Publications, 2014; (2) Aruno Publications, 2014.
- K.R. Norman: *The Group of Discourses II* – izdaja Pali Text Society, translation series no. 45, 1992.
- Ñaṇādīpa Mahāthera: neobjavljeni zapiski iz knjige *The Group of Discourses II*.
- Bhikkhu Varado: *The Group of Octads* – neobjavljen prevod *Aṭṭhakavagge*.

- Bhikkhu Ṭhānissaro: prevod *Atthakavagge*, objavljeno na www.accesstoinsight.org

Za pomoč pri prevajanju se bi rad iz srca zahvalil Bojanu Božiču, Andreji Grablovic, Barbari Kos in drugim, ki so prispevali svoje misli in popravke. Brez njihove pomoči ne bi mogel končati tega prevoda. Posebna zahvala gre tudi častitemu Gambhīru, ki je oblikovno pripravil to lepo izdajo. Za vse napake, ki se bi morda pojavile v tej izdaji, sem odgovoren jaz.

Bhikkhu Hiriko
Samostan Amaravati,
Februar 2015

ATṬHAKAVAGGA

KĀMA SUTTA

K

āmaṃ kāmayaṃānassa
tassa ce taṃ samijjhati

1.

addhā pītimano hoti
laddhā macco yadicchati

2.

tassa ce kāmayaṃānassa
chandaajātassa jantuno
te kāmā parihāyanti
sallaviddhova ruppati

3.

yo kāme parivajjeti
sappasseva padā siro
somaṃ visattikaṃ loke
sato samativattati

4.

khettaṃ vatthuṃ hiraṇṇaṃ vā
gavassaṃ dāsaporisaṃ
thiyo bandhū puthu kāme
yo naro anugijjhati

UČENJE O ČUTNIH UŽITKIH

e smrtniku uspe
uresničiti svoje čutne želje,

postane vesel v svojem srcu,
saj je dobil tisto, kar si je želel.

Če za tega človeka
s čutnostjo iz želja rojeno,
ti predmeti čutnosti oslabijo,
je v taki stiski, kot da je preboden s trnom.

Kdor pa se čutnosti izogiba
kot stopalo kačji glavi,
tak človek, ki je pozoren,
preseže navezanost na svet.

Tistega, ki je pohlepen
na zemljo, lastnino, zlato,
krave, konje, sužnje, služabnike, ženske,
odnose in raznovrstne čutnosti,

5. abalā naṃ balīyanti
maddantenāṃ parissayā
tato naṃ dukkhamanveti
nāvaṃ bhinnamivodakaṃ

6. tasmā jantu sadā sato
kāmaṇi parivajjaye
te pahāya tare oghaṃ
nāvaṃ sitvāva pārāgūti

premagajo nemočni,
težave ga potisnejo k tlom,
tako, da neprijetnost pride k njemu,
kot voda v polomljen čoln.

Zato naj se tisti, ki je vedno pozoren, izogne čutnosti;
ko jo bo opustil, bo prečkal to poplavo,
tako kot tisti, ki je s črpanjem vode iz svojega čolna,
uspel priti na drugi breg.

GUHAṬṬAKA SUTTA

S

1.

atto guhāyaṃ bahunābhichanno
tiṭṭhaṃ naro mohanasmim pagāḷho

dūre vivekā hi tathāvidho so
kāma hi loke na hi suppahāyā

2.

icchānidānā bhavasātabaddhā
te duppamuñcā na hi aññaṃ mokkhā
pacchā pure vāpi apekkhamānā
ime va kāme purime va jappaṃ

3.

kāmesu giddhā pasutā pamūḷhā
avadāniyā te visame niviṭṭhā
dukkhūpanītā paridevayanti
kiṃsū bhavissāma ito cutāse

4.

tasmā hi sikkhetha idheva jantu
yaṃ kiñci jaññā visamanti loke
na tassa hetū visamaṃ careyya
appañhidaṃ jīvitamāhu dhīrā

UČENJE O VOTLINI

avezan človek je zelo skrit v votlini
in trdno pogreznjen v zbegano nevednost.

Takšen je daleč od samote,
saj se resnično ni lahko osvoboditi posvetne čutnosti.

Osnovani v željah, vezani na užitke obstoja,
se ljudje s težavo osvobodijo, tudi medsebojnih vezi.
Z upanjem o tem, kaj sledi ali kaj je že minilo,
hrepeneči po sedanji čutnosti ali tisti prejšnji,

so pohlepni, odvisni, zbegani v navezanosti,
skopi in tako utrjeni v krivi poti.

In ko zakrivijo neprijetnosti, objokujejo:
»Kaj bo z nami, ko bomo odšli od tu?«

Zato naj človek vadi tukaj in sedaj —
ko uvidi v svetu pota, ki so kriva,
naj jim zaradi tega ne sledi.
Modri pravijo, da življenje res je kratko.

5. passāmi loke pariphandamānaṃ
pajaṃ imaṃ taṇhagataṃ bhavesu
hīnā narā maccumukhe lapanti
avītataṇhāse bhavābhavesu
6. mamāyite passatha phandamāne
maccheva appodake khīṇasote
etampi disvā amamo careyya
bhavesu āsattimakubbamāno
7. ubhosu antesu vineyya chandaṃ
phassaṃ pariññāya anānugiddho
yadattagarahī tadakubbamāno
na lippatī diṭṭhasutesu dhīro
8. saññaṃ pariññā vitareyya oghaṃ
pariggahesu muni nopalitto
abbūḷhasallo caramappamatto
nāsiṃsatī lokamimaṃ parañcāti

V svetu vidim to človeško raso,
ki se ničvredno ukvarja s hrepenenjem po obstoju.
Slabiči jočejo v čeljustih Smrti,
saj jih hrepenenje po tem in onem oddaljuje od osvoboditve.

Le poglej! Premetavajo se v tem, čemur pravijo »moje«,
so kot ribe v osušenem potoku z malo vode.
Ko to vidiš, le sledi poti kar »ni-moje«,
brez ustvarjanja navezanosti do obstoja.

Z opuščenimi željami po obeh skrajnostih,
z jasnim razumevanjem kontakta, brez pohlepa po ničemer,
brez aktivnosti, ki bi si jih kasneje očital,
se modri ne oklepa ničesar, kar vidi in sliši.

Modri, s popolnim razumevanjem zaznave,
bo prečkal to poplavo: ni pogreznjen v posedovanje,
z izpuljenim trnom in vedrim srcem,
si ne želi ne tega, ne drugega sveta.

DUṬṬHAṬṬHAKA SUTTA

1. adanti ve duṭṭhamanāpi eke
athopi ve saccamanā vadanti

vādañca jātaṃ muni no upeti
tasmā munī natthi khilo kuhiñci

2. sakañhi diṭṭhiṃ kathamaccayeyya
chandānunīto ruciyā nivīṭṭho
sayam samattāni pakubbamāno
yathā hi jāneyya tathā vadeyya

3. yo attano sīlavatāni jantu
anānupuṭṭhova paresa pāvā
anariyadhammaṃ kusalā tamāhu
yo ātumānaṃ sayameva pāvā

4. santo ca bhikkhu abhinibbutatto
itihanti sīlesu akatthamāno
tamariyadhammaṃ kusalā vadanti
yassussadā natthi kuhiñci loke

UČENJE O NEPOŠTENOSTI

R

azpravljajo tisti z nepoštenimi nameni,
razpravljajo tudi tisti z iskrenimi nameni.

A modrijan se ne vpleta v nobeno razpravo,
on je človek, ki v nič ni vezan.

Le kako naj nekdo preseže svoje poglede,
ko pa ga želje zapeljejo in tem nato sledi
ter si popolnost ustvarja kakor mu godi?
Kakor razume, tako tudi razpravlja.

Če kdorkoli, čeprav ni vprašan,
govori drugim o svoji lastni morali in navadah
ter sam od sebe govori o sebi,
temu mojstri pravijo, da je na slabi poti.

Toda umirjeni menih, ki dosegel je *nibbāno*,
se ne hvali o morali svoji: »Jaz sem tak«.
Za tistega, za katerega ne obstajajo posvetne časti –
temu mojstri pravijo, da je na plemeniti poti.

5. pakappitā saṅkhatā yassa dhammā
purakkhatā santi avivādātā
yadattani passati ānisaṃsaṃ
taṃ nissito kuppapaṭiccasantiṃ
6. diṭṭhīnivesā na hi svātivattā
dhammesu niccheyya samuggahītaṃ
tasmā naro tesu nivesanesu
nirassatī ādiyatī ca dhammaṃ
7. dhonassa hi natthi kuhiñci loke
pakappitā diṭṭhi bhavābhavesu
māyañca mānañca pahāya dhono
sa kena gaccheyya anūpayo so
8. upayo hi dhammesu upeti vādaṃ
anūpayam kenā kathaṃ vadeyya
attā nirattā na hi tassa atthi
adhosi so diṭṭhimidheva sabbanti

Kogarkoli ideje, ki so oblikovane, pogojene
in postavljene v ospredje, niso brezhibne.
Za tistega, ki vidi v tem korist za sebe,
je njegov mir odvisen od nestabilnosti.

Res ni lahko opustiti utrjenih pogledov,
ki so le teorije prisvojene med idejami.
Človek med temi utrjenimi pogledi
zavrača in sprejema le različne ideje.

Za osvobojenega človeka na tem svetu
ni izoblikovanih pogledov na tak ali drugačen obstoj.
Osvobojen človek je opustil prevaro in ponos –
saj le po čem bi se lahko ravnal, ko pa ni v nič zavezan?

Brez dvoma, če je nekdo zavezan idejam,
je zavezan tudi v razprave.
A če ni zavezan, o čem in kako naj bi razpravljaj?
Za njega ni ničesar pridobljenega niti zavrženega;
celo tukaj se je že otresel vseh pogledov.

SUDDHAṬṬHAKA SUTTA

P

1.

assāmi suddhaṃ paramaṃ arogaṃ
diṭṭhena saṃsuddhi narassa hoti

evābhijānaṃ paramanti ñatvā
suddhānupassīti pacceti ñāṇaṃ

2.

diṭṭhena ce suddhi narassa hoti
ñāṇena vā so pajahāti dukkhaṃ
aññaṇa so sujjhati sopadhīko
diṭṭhī hi naṃ pāva tathā vadānaṃ

3.

na brāhmaṇo aññaṇato suddhimāha
diṭṭhe sute sīlavate mute vā
puñña ca pāpe ca anūpalitto
attañjaho nayidha pakubbamāno

UČENJE O ČISTOSTI

idim čistost,
univerzalnost, neškodljivost.

V svojih pogledih je človek popolnoma čist.«

S takim razumevanjem in

s spoznanjem »univerzalnosti«

se ta »videc čistosti« ne zanaša

na nič drugega, kot na znanje.

Če je človek »čist« s svojimi pogledi in mislimi,

če je z znanjem opustil trpljenje,

potem je »očiščen« z nečim posebnim.

Resnično, takšnega človeka izdaja njegov pogled.

Sveti človek ne pravi, da je čistost nekaj pogojenega

ali kar je videno, slišano, občuteno ali kar

govori morala in običaj.

Tak človek ni umazan z zaslugami ali zlom,

za sabo je pustil vse pridobljeno in ničesar

novega si več ne ustvari.

4. purimaṃ pahāya aparaṃ sitāse
ejānugā te na taranti saṅgaṃ
te uggahāyanti nirassajanti
kapīva sākhaṃ pamuñcaṃ gahāyaṃ
5. sayam samādāya vatāni jantu
uccāvacam gacchati saññasatto
vidvā ca vedehi samecca dhammaṃ
na uccāvacam gacchati bhūripaṇṇo
6. sa sabbadhammesu visenibhūto
yaṃ kiñci diṭṭhaṃ va sutam mutaṃ vā
tameva dassim vivaṭaṃ carantaṃ
kenīdha lokasmi vikappayeyya
7. na kappayanti na purekkharonti
accantasuddhīti na te vadanti
ādānaganthaṃ gathitaṃ visajja
āsaṃ na kubbanti kuhiñci loke
8. sīmātigo brāhmaṇo tassa natthi
ñatvā va disvā va samuggahītaṃ
na rāgarāgi na virāgaratto
tassīdha natthi paramuggahītaṃ

Ko ljudje opustijo, kar je bilo, se držijo tega, kar sledi.
Premaga jih navezanost, ker sledijo svoji strasti:
sprejemajo in opuščajo,
kakor opice, ko spuščajo veje se že naslednje oprijemajo.

Človek, ki je sprejel religiozne običaje,
je kdaj potrta, kdaj vesel, ker se trdno oklepa zaznav.
Toda mojster, ki je s spoznanjem odkril Pot,
ni nikoli potrta ali vesel, ker je njegovo razumevanje jasno.

On je v miru med vsemi idejami
in v vsem, kar je videno, slišano ali občuteno.
Okrog hodi bister in odprt –
le s čim na svetu bi se ga lahko sodilo?

Ti se ničesar ne oklepajo, ničesar ne dajejo v ospredje,
in ne razpravljajo: »To je absolutna čistost.«
Z razvozlanim vozlom lastništva,
so popolnoma brez posvetnih želja.

Sveti človek je šel preko meja – za njega ni ničesar tam,
spoznal in uvidel je vse, kar je prisvojeno.
On je brez strasti, je ravnodušen do brezstrastja,
zanj ničesar zunanjega ni njegovo.

PARAMATṬHAKA SUTTA

P

aramanti diṭṭhīsu paribbasāno
yaduttari kurute jantu loke

1.

hīnāti aññe tato sabbamāha
tasmā vivādāni avītivatto

2.

yadattanī passati ānisaṃsaṃ
diṭṭhe sute sīlavate mute vā
tadeva so tattha samuggahāya
nīhīnato passati sabbamaññaṃ

3.

taṃ vāpi ganthaṃ kusalā vadanti
yaṃ nissito passati hīnamaññaṃ
tasmā hi diṭṭhaṃ va suttaṃ mutaṃ vā
sīlabbataṃ bhikkhu na nissayeyya

UČENJE O UNIVERZALNOSTI

T

isti, ki živi v svojih pogledih:

»To je univerzalnost«,

ceni eno znanje iz sveta kot najboljše;

za vsa ostala znanja pravi, da so »nižja« znanja.

Ta zagotovo še ni šel preko prepirov.

Kakršnokoli korist vidi za sebe v tem,

kar je videno, slišano, občuteno, v morali in običajih,

poveličuje in vidi le to,

vse ostalo vidi kot manjvredno.

Ampak mojstri pravijo, da je v tem skrita past,

saj je tako videnje odvisno od »nižjih« videnj.

Torej, od vsega kar vidi, sliši ali občuti

in od vsega, kar izhaja iz običajev in morale,

naj menih ne bo odvisen.

4. diṭṭhimpī lokasmim̐ na kappayeyya
ñāṇena vā sīlavatena vāpi
samoti attānāmanūpaneyya
hīno na maññetha visesi vāpi
5. attam̐ pahāya anupādiyāno
ñāṇepi so nissayam̐ no karoti
sa ve viyattesu na vaggasārī
diṭṭhimpī so na pacceti kiñci
6. yassūbhayante paṇidhīdha natthi
bhavābhavāya idha vā huram̐ vā
nivesanā tassa na santi keci
dhammesu niccheyya samuggahītam̐
7. tassīdha diṭṭhe va sute mute vā
pakappitā natthi aṇūpi saññā
tam̐ brāhmaṇam̐ diṭṭhimanādiyānam̐
kenīdha lokasmim̐ vikappayeyya
8. na kappayanti na purekkharonti
dhammāpi tesam̐ na paṭicchitāse
na brāhmaṇo sīlavatena neyyo
pāraṅgato na pacceti tādīti

Poleg tega, se naj ne oklepa pogledov na svet,
ki so osnovani na znanju, kakor tudi na morali in običajih.
Sebe naj ne predstavlja kot enakega,
niti ne slabšega niti boljšega.

Ko bo opustil pridobljeno in se ne bo oklepal na novo,
ne bo odvisen niti od znanja.
On resnično ni privrženec učenjakov
in ne popušča nobenemu pogledu.

Brez težnje do obeh skrajnosti –
za ta ali drugi obstoj, za tukaj in zdaj ali v bodoče –
za njega ni nobenih utrjenih pogledov,
ki izhajajo iz različnih ideologij.

Za njega, tu, v vidnem, slišnem ali čutnem,
ni prirejena niti najmanjša zaznava.
Ta sveti človek si pogledov ne prisvaja –
le s čim na svetu bi se ga lahko sodilo?

Ničesar si ne izmišljuje, nič si ne postavi na svojo pot;
ne sprejema nobene miselnosti.
Sveti človek se ne pusti zapeljati morali in običajem,
ko stopi na drugi breg, se ne vrne več nazaj.

JARĀ SUTTA

A

1. ppaṃ vata jīvitam idaṃ
oraṃ vassasatāpi miyyati
yo cepi aticca jīvati
atha kho so jarasāpi miyyati
2. socanti janā mamāyite
na hi santi niccā pariggahā
vinābhāvasantamevidaṃ
iti disvā nāgāramāvase
3. maraṇenapi taṃ pahīyati
yaṃ puriso mamayidanti maññati
etampi viditvā paṇḍito
na mamattāya nametha māmako
4. supinena yathāpi saṅgataṃ
paṭibuddho puriso na passati
evampi piyāyitaṃ janaṃ
petam kālāṅkataṃ na passati

UČENJE O STAROSTI

R

esnično, to življenje je malenkostno.
Človek umre, še preden doživi sto let.

Pa tudi, če živi dlje,
zagotovo umre od onemoglosti.

Ljudje objokujejo nad tem, kar imenujejo »moje« –
resnično, trajno imetje ne obstaja.

S spoznanjem, da so ločitve neizogibne,
se naj človek izogne družinskemu življenju.

Ob smrti izgine vse,
v kar človek je verjel, da je njegovo.
Ko pametni človek uvidi to spoznanje,
moj učenec, ta ne bo naklonjen posedovanju.

Tako, kot prebujeni človek
nikoli več ne sreča tistega iz sanj,
tako tudi mi ne vidimo več
naših ljubljenih, ki so umrli, preminuli.

5. diṭṭhāpi sutāpi te janā
yesaṃ nāmamidaṃ pavuccati
nāmamevāvasissati
akkheyyaṃ petassa jantuno
6. sokapparidevamaccharaṃ
na jahanti giddhā mamāyite
tasmā munayo pariggahaṃ
hitvā acarimsu khemadassino
7. patilīnacarassa bhikkhuno
bhajamānassa vivittamāsaṃ
sāmaggiyamāhu tassa taṃ
yo attānaṃ bhavane na dassaye
8. sabbattha munī anissito
na piyaṃ kubbatī nopi appiyaṃ
tasmīṃ paridevamaccharaṃ
paṇṇe vāri yathā na limpati
9. udabindu yathāpi pokkhare
padume vāri yathā na limpati
evaṃ muni nopalippati
yadidaṃ diṭṭhasutaṃ mutesu vā

V vsakdanu srečujemo in slišimo ljudi,
ki jih poznamo pod različnimi imeni –
za mrtvim bo ostalo samo ime,
po katerem se ga bomo spominjali.

Tisti, ki si lastijo in posedujejo,
so v oblasti žalosti, tegobe in strahu pred izgubo.
Zato so modreci, ki so zapustili imetje,
postali redovniki in si našli zatočišče.

O menihu, ki živi odmaknjeno,
ki se zateka v samotna bivališča,
pravijo, da to ustreza njegovi naravi
ter da se ne bo nikoli ustalil v trajnem bivališču.

Modrijan je povsod neodvisen:
ničesar si ne ustvarja kot ljubljeno ali neljubljeno
ter žalovanje in strah pred izgubo
se ga ne oprimeta, tako kot voda lista ne.

Tako kot kaplja vlage na vodni liliji
in voda na lokvanju spolzita,
tako tudi modrijan ni omadeževan
s tem, kar je videl, slišal ali čutil.

10. dhono na hi tena maññati
 yadidaṃ diṭṭhasutaṃ mutesu vā
 nāññena visuddhimicchati
 na hi so rajjati no virajjatīti

Prečiščen človek si ničesar ne predstavlja,
o tem kar je videl, slišal ali čutil.
Ne želi si pridobiti čistosti preko drugih stvari,
ni več strasten niti ravnodušen.

TISSAMETTEYYA SUTTA

*ethunamanuyuttassa
vighātaṃ brūhi mārisa*

1.

*sutvāna tava sāsanaṃ
viveke sikkhissāmase*

2.

*methunamanuyuttassa
mussatevāpi sāsanaṃ
micchā ca paṭipajjati
etaṃ tasmimānāriyaṃ*

3.

*eko pubbe caritvāna
methunaṃ yo nisevati
yānaṃ bhantaṃva taṃ loke
hīnamāhu puthujjanaṃ*

4.

*yaso kitti ca yā pubbe
hāyatevāpi tassa sā
etampi disvā sikkhetha
methunaṃ vippahātave*

UČENJE TISSU MATTEYI

Z

*a iskalca Dhamme, ki se predaja spolnosti,
povejte nam, o gospod, kako mu to škoduje?*

*Po poslušanju tvojega učenja,
bomo šli vaditi v samoto.*

Tisti, ki se predaja spolnosti, Metteyya,
je pozabil vse učenje.
Tako tava po napačni poti –
in to je v njem nizkotno.

Kdorkoli je prej živel sam zase
in se sedaj predaja spolnosti,
je kot vozilo brez nadzora –
takemu človeku se »slabič« v svetu pravi.

In ne glede na to, kakšno slavo in ugled je osvojil,
vse je izgubljeno.
S tem razumevanjem naj sedaj vadi tako,
da v celoti spolnost opusti.

5. saṅkappehi pareto so
 kapaṇo viya jhāyati
 sutvā paresaṃ nigghosaṃ
 maṅku hoti tathāvidho
6. atha satthāni kurute
 paravādehi codito
 esa khvassa mahāgedho
 mosavajjaṃ pagāhati
7. paṇḍitoti samaññāto
 ekacariyaṃ adhiṭṭhito
 athāpi methune yutto
 mandova parikissati
8. etamādīnavaṃ ñatvā
 muni pubbāpare idha
 ekacariyaṃ daḥhaṃ kayirā
 na nisevetha methunaṃ
9. vivekaññeva sikkhetha
 etaṃ ariyānamuttamaṃ
 na tena seṭṭho maññetha
 sa ve nibbānasantike

Zatiran z mislimi,
tava kot nesrečnik.
Ko sliši pridige drugih,
postane tak človek zmeden.

In ko ga potem karajo,
si izmisli orožja obrambe.
Eno izmed njih je pohlep
in z njim drvi v laži.

Prej poznan kot pameten,
odločen za samotno življenje,
a ko se preda spolnosti,
kot idiot potegnjen je v težave.

Z razumevanjem teh slabih dejanj,
se modrijan slej ko prej,
odločen za svoje samotno življenje,
ne bo več vdajal spolnosti.

Vadil bo v samoti –
to je odličnost plemenitih.
A zaradi tega ne bo vzvišen –
on resnično je *nibbāni* blizu.

10. rittassa munino carato
 kāmesu anapekkhino
 oghatiṇṇassa pihayanti
 kāmesu gadhitā pajāti

Človeštvo, ki je zavezano čutnim užitkom,
zavida modrijanu, ki živi v praznini,
ki nič ne da na čutne užitje
in ki je prečkal to poplavo.

PASŪRA SUTTA

1

dheva suddhī iti vādayanti
nāññesu dhammesu visuddhimāhu

1.

yaṃ nissitā tattha subhaṃ vadānā
paccekasaccesu puthū niviṭṭhā

2.

te vādakāmā parisāṃ vigayha
bālaṃ dahantī mithu aññamaññaṃ
vadanti te aññasitā kathojjaṃ
pasāṃsakāmā kusalā vadānā

3.

yutto kathāyaṃ parisāya majjhe
pasāṃsamicchaṃ vinighāti hoti
apāhata-smiṃ pana maṅku hoti
nindāya so kuppati randhamesī

4.

yamassa vādaṃ parihīnamāhu
apāhataṃ pañhavimaṃsakāse
paridevati socati hīnavādo
upaccagā manti anutthunāti

UČENJE PASŪRI

amo tukaj je čistost« – tako trdijo.

Pravijo, da čistosti ni v drugih ideologijah,
da je Dobro le v tem, v kar oni zaupajo –
tako so prepričani vsak v svojo resnico.

Z željami po prepirih se zapodijo v zborovanja,
nasprotniki, drug drugega imajo za bedaka.
Navezani na debate razpravljajo med seboj,
častihlepni trdijo, da so mojstri.

V razpravi sredi zborovanja,
želeč pohval, skrbi ga, da bo poražen.
In ko je ovržen, je otožen,
razburjen zaradi graje, išče šibkosti.

Ko sodniki povedo, da je njegov dokaz
pomanjkljiv in izpodbit,
s slabimi argumenti objokuje in se žalosti;
»Premagal me je,« se joče.

5. ete vivādā samaṇesu jātā
etesu ugghāti nighāti hoti
etampi disvā virame kathojjam
na haññadatthatthi pasamsalābhā
6. pasamsito vā pana tattha hoti
akkhāya vādaṃ parisāya majjhe
so hassatī unnamatī ca tena
pappuyya tamatthaṃ yathā mano ahu
7. yā unnatī sāssa vighātabhūmi
mānātimānaṃ vadate paneso
etampi disvā na vivādayetha
na hi tena suddhiṃ kusalā vadanti
8. sūro yathā rājakhādāya puṭṭho
abhigajjameti paṭisūramicchaṃ
yeneva so tena palehi sūra
pubbeva natthi yadidaṃ yudhāya
9. ye diṭṭhimuggayha vivādayanti
idameva saccanti ca vādayanti
te tvaṃ vadassū na hi tedha atthi
vādamhi jāte paṭisenikattā

Taki prepiri nastajajo med misleci,
med njimi so le zmagovalci in poraženci.
S tem razumevanjem naj se vsak izogiba prerekanjem,
saj v njih ni drugega namena, kot gonja za slavo.

A če je pohvaljen sredi zborovanja
ob razglasitvi svojih argumentov,
je pri tem prešeren in samozadovoljen,
saj je dosegel svoj namen.

Toda vsako samozadovoljstvo je vir lastne škode,
saj se prereka z domišljavostjo in zaničevanjem.
Ko človek to razume, naj se ne prepira –
mojstri pravijo, da v tem zagotovo ni čistosti.

Kot junak, nahranjen s kraljevsko hrano,
človek kot grom vneto išče si nasprotnika.
Pobegni, kjerkoli se pojavi on, junak.
Tu ni ničesar zate, kar je vredno boja.

Tisti, ki so si prisvojili poglede,
prepirajoč trdijo: »Le to je resnica.«
A ti jim reci, da zate ni nihče nasprotnik,
ne glede na to, do kakšnih prepirov je prišlo.

10. visenikatvā pana ye caranti
diṭṭhīhi diṭṭhiṃ avirujjhamānā
tesu tvaṃ kiṃ labhetho pasūra
yesīdha natthī paramuggahītaṃ
11. atha tvaṃ pavitakkamāgamā
manasā diṭṭhigatāni cintayanto
dhonena yugaṃ samāgamā
na hi tvaṃ sakkhasi sampayātaveti

Tisti, ki so prenehali z bojem,
ne izpodbijajo pogleda s pogledom.
Kaj bi rad pridobil od njih, Pasūra,
ko pa si ti ničesar ne lastijo?

In sedaj si prišel sem razpravljat
pod vplivom notranjega prepričanja.
A stopil si v kontakt s prečiščenim človekom
in na tak način res ne boš mogel napredovati.

MĀGAṄḌIYA SUTTA

D

1.

isvāna taṇhaṃ aratīṃ ragañca
nāhosi chando api methunasmiṃ

kimevidaṃ muttakarīsapuṇṇaṃ
pādāpi naṃ samphusituṃ na icche

2.

*etādisaṃ ce ratanaṃ na icchasi
nāriṃ narindehi bahūhi patthitaṃ
diṭṭhigataṃ sīlavataṃ nu jīvitaṃ
bhavūpapattiṃca vadesi kīdisaṃ*

3.

idaṃ vadāmīti na tassa hoti
dhammesu niccheyya samuggahītaṃ
passaṇca diṭṭhīsu anuggahāya
ajjhattasantiṃ pacinaṃ adassaṃ

UČENJE MĀGAṆḌIYI

S

poznal sem hrepenenje,
nezadovoljstvo in strast,

ne čutim več niti želja do spolnosti –

le kaj je to, polno urina in gnoja?

Tega se niti s svojo nogo ne bi hotel dotakniti.

Če si ne želite zaklada, kot je ta,

ženske, ki je zaželena med mnogimi gospodi,

kakšno prepričanje, moralo, običaje, način življenja,

in o kakšnem posmrtnem bivanju govorite?

Tu ni ničesar, čemur bi lahko rekel:

»To razglašam«, Māgandiya,

teorije, ki so bile prisvojene med ideologijami.

Vendar, ko sem brez oklepanja na njih opazoval poglede,

sem z razumevanjem spoznal notranji mir.

4. *vinicchayā yāni pakappitāni
te ve munī brūsi anuggahāya
ajjhantasantīti yametamatthaṃ
kathaṃ nu dhīrehi paveditaṃ taṃ*
5. *na diṭṭhiyā na sutiyā na ñāṇena
sīlabbatenāpi na suddhimāha
adiṭṭhiyā assutiyā añāṇā
asīlatā abbatā nopi tena
ete ca nissajja anuggahāya
santo anissāya bhavaṃ na jappe*
6. *no ce kira diṭṭhiyā na sutiyā na ñāṇena
sīlabbatenāpi na suddhimāha
adiṭṭhiyā assutiyā añāṇā
asīlatā abbatā nopi tena
maññāmahaṃ momuhameva dhammaṃ
diṭṭhiyā eke paccenti suddhiṃ*
7. *diṭṭhañca nissāya anupucchamāno
samuggahītesu pamohamāgā
ito ca nāddakkhi aṇumpi saññaṃ
tasmā tuvaṃ momuhato dahāsi*

*Katerakoli teorija se je oblikovala,
resnično, Modrijan, govorite o tem brez oklepanja.
Ta »notranji mir«, karkoli že to pomeni,
kako je ta spoznan med modrijani?*

Ne s tem, kar je bilo videno ali slišano,
niti ne z znanjem, Māgandiya,
ne z moralo in običaji; reče se, da čistost je;
tudi ne z odsotnostjo tega, kar je videno ali slišano,
niti ne z neznanjem,
brez morale in običajev – tudi s tem ne.
Z opuščanjem tega, brez odvisnosti od česarkoli drugega,
miren človek, neodvisen, ne bo hrepenel po obstoju.

*Če praviš, da se o čistosti ne govori s tem,
kar je videno ali slišano,
niti ne z znanjem, ne z moralo in običaji;
tudi ne z odsotnostjo tega, kar je videno ali slišano,
niti ne z neznanjem,
ne brez morale in običajev – tudi s tem ne;
potem si predstavljam, da je to res zmedena ideologija.
Nekateri se zanašajo na čistost s pogledom.*

Zaradi takega spraševanja, ki je
odvisno od pogledov, Māgandiya,
si postal zbegan s tem, ko si sebi prisvojil domneve.
Zato ne vidiš niti najmanjšega smisla v vsem tem
in vse to imaš za zmedo.

8. samo vīsēī uda vā nihīno
yo maññatī so vivadetha tena
tīsu vidhāsu avikampamāno
samo vīsēīti na tassa hoti
9. saccanti so brāhmaṇo kiṃ vadeyya
musāti vā so vivadetha kena
yasmīṃ samaṃ visamaṃ vāpi natthi
sa kena vādaṃ paṭisaṃyujeyya
10. okaṃ pahāya aniketasārī
gāme akubbaṃ muni santhavāni
kāmehi ritto apurakkharāno
kathaṃ na viggayha janena kayirā
11. yehi vivitto vicareyya loke
na tāni uggayha vadeyya nāgo
jalambujaṃ kaṇḍakavārijaṃ yathā
jalena paṇkena canūpalittaṃ
evaṃ munī santivādo agiddho
kāme ca loke ca anūpalitto

Kdor se ima za enakega, boljšega ali slabšega,
se bo boril glede na te oznake.
Tistemu, ki ne okleva med temi tremi razlikami,
se ne pojavljajo oznake »enak« ali »boljši«.

Čemu bi lahko ta sveti človek pravil: »To je resnica«,
ali se prepiral: »To je napačno«?
Za takega ni niti enakosti niti neenakosti –
le s kom bi se lahko prepiral?

Modrijan, ki je zapustil dom in je brez stalnega bivališča,
si ne gradi intime med ljudmi,
osvobodil se čutnih je užitkov,
ničesar si ne postavlja v ospredje,
za nič se ne zavzema in ne razpravlja z ljudmi.

Od vseh stvari se je odrešil, med tem, ko še živi v tem svetu,
veliki človek se jih ne oklepa in se ne prepira.
Tako kot beli lokvanj, čigar pecelj raste iz vode
ni umazan z vodo in blatom,
tako tudi modrijan, govornik miru, človek brez pohlepa,
ni umazan s čutnostjo in svetom.

12. na vedagū diṭṭhiyā na mutiyā
sa mānameti na hi tammayo so
na kammunā nopi sutena neyyo
anūpanīto sa nivesanesu
13. saññāvirattassa na santi ganthā
paññāvimuttassa na santi mohā
saññañca diṭṭhiñca ye aggahesuṃ
te ghaṭṭayantā vicaranti loketi

Tisti, ki je spoznal resnico v vidnem ali čutnem,
ni zato ošaben, saj se ne enači s tem.
Ne vodi ga, kar je bilo ustvarjeno ali naučeno,
in ne dela si zaključkov o tem, kar se je že uveljavilo.

Tu ni vezi za tistega, ki je nenavezan na zaznave,
tu ni zmedenosti za tistega, ki je osvobojen z razumevanjem.
Toda tisti, ki se močno oklepajo pogledov in zaznav,
pohajkujejo po svetu in povzročajo probleme.

PURĀBHEDA SUTTA

K

*athaṁdassī kathaṁsīlo
upasantoti vuccati*

1.

*taṁ me gotama pabrūhi
pucchito uttamaṁ naraṁ*

2.

*vītataṇho purā bheda
pubbamantamanissito
vemajjhe nupasaṅkheyyo
tassa natthi purakkhataṁ*

3.

*akkodhano asantāsī
avikatthī akukkuco
mantabhāṇī anuddhato
sa ve vācāyato muni*

4.

*nirāsatti anāgate
atītaṁ nānusocati
vivekadassī phassesu
diṭṭhīsu ca na nīyati*

UČENJE O PRED RAZPADOM

S

*kakšno vizijo, s kakšno moralo
se lahko komu pravi, da je v miru?*

Povejte mi to, o Gotama.

Sprašujem vas o najboljšem človeku.

S prenehanjem hrepenenja pred razpadom,
ni odvisen od preteklosti,
ni pogojen v sedanjosti,
si ta ničesar ne daje v ospredje.

Brez jeze in strahu,
brez hvale in skrbi,
jasen govornik ni domišljav,
pravi modrec, ki se obvladuje v govoru.

Brez navezanosti na prihodnost,
ne obžaluje preteklosti.
Vidi osamo med vsemi kontakti,
ničesar med pogledi ga ne zapelje.

5. patilīno akuhako
apihālu amaccharī
appagabbho ajeguccho
pesuṇeyye ca no yuto
6. sātiyesu anassāvī
atimāne ca no yuto
saṇho ca paṭibhānavā
na saddho na virajjati
7. lābhakamyā na sikkhati
alābhe ca na kuppati
aviruddho ca taṇhāya
rasesu nānugijjhati
8. upekkhako sadā sato
na loke maññate samaṃ
na visesī na nīceyyo
tassa no santi ussadā
9. yassa nissayatā natthi
ñatvā dhammaṃ anissito
bhavāya vibhavāya vā
taṇhā yassa na vijjati

Je odmaknjen, ni spletkar,
ni pohlepen in se ne boji izgube,
ni drzen, je brez odpora
in žalitvam ni naklonjen.

Se ne predaja prijetnostim,
ni naklonjen zaničevanju,
je blag in bistrega duha,
ni pobožen niti ni pasiven.

Ne vodijo ga želje po koristih
in ni razočaran, če le teh ni.
Hrepenenje ga ne ovira,
niti ni lakomen za okusne draži.

Za ravnodušnega in pozornega opazovalca,
ki se nima za enakega,
za boljšega ali slabšega –
za njega ni časti.

Za njega ni odvisnosti,
z razumevanjem Poti je neodvisen.
V njem ne obstaja hrepenenje
niti po obstoju niti po ne-obstoju.

10. taṃ brūmi upasantoti
 kāmesu anapekkhināṃ
 ganthā tassa na vijjanti
 atarī so visattikaṃ
11. na tassa puttā pasavo
 khettaṃ vatthuṇca vijjati
 attāṃ vāpi nirattaṃ vā
 na tasmīṃ upalabbhati
12. yena naṃ vajjuṃ puthujjanā
 atho samaṇabrāhmaṇā
 taṃ tassa apurakkhataṃ
 tasmā vādesu nejati
13. vītagedho amaccharī
 na ussesu vadate muni
 na samesu na omesu
 kappaṃ neti akappiyo
14. yassa loke sakaṃ natthi
 asatā ca na socati
 dhammesu ca na gacchati
 sa ve santoti vuccatīti

Takemu pravim, da je v miru:
ki si ne želi čutnih užitkov,
v katerem ni najti nobenih vezi,
saj je za seboj pustil vse navezanosti.

Zanj ne obstajajo sinovi ali živina,
niti polja ali lastnina.
Skratka, pri njem ni ničesar,
kar bi lahko pridobil ali zavrgel.

S tem, s čimer bi ga lahko nevedni ljudje kritizirali,
ali tudi misleci in sveti možje,
on ničesar ne daje v ospredje,
zato je tudi sredi kritike miren.

Je brez pohlepa in se ne boji izgub,
takšen modrijan se nima za nadrejenega,
niti za enakega niti za podrejenega.
Ni zapadel v predstave; on je brez predstav.

Tistemu, ki ničesar ne poseduje,
ki se ne žalosti, ker ničesar nima,
in ki ne sledi nobenim idejam –
le takemu se lahko resnično pravi, da je v miru s seboj.

KALAHAVIVĀDA SUTTA

K

*utopahūtā kalahā vivādā*1. *paridevasokā sahamaccharā ca**mānātimānā sahapesuṇā ca**kutopahūtā te tadingha brūhi*

2. *piyappahūtā kalahā vivādā*
paridevasokā sahamaccharā ca
mānātimānā sahapesuṇā ca
maccherayuttā kalahā vivādā
vivādajātesu ca pesuṇāni

3. *piyā su lokasmiṃ kutonidānā*
ye vāpi lobhā vicaranti loke
āsā ca niṭṭhā ca kutonidānā
ye samparāyāya narassa honti

4. *chandānidānāni piyāni loke*
ye cāpi lobhā vicaranti loke
āsā ca niṭṭhā ca itonidānā
ye samparāyāya narassa honti

UČENJE O PREPIRIH IN SPORIH

*d kod izvirajo prepiri in spori,
žalostinke in skrbi, skupaj s strahom pred izgubo,
od kod domišljavost in prezir, skupaj z žalitvami?
Od kod vse to izvira? Prosim, povejte nam to.*

Prepiri in spori nastanejo, ko jemljemo stvari, kot nam drage, enako tudi žalostinke in skrbi, skupaj s strahom pred izgubo, kot tudi domišljavost in prezir, skupaj z žalitvami. Prepiri in spori so združeni s strahom pred izgubo, in temu sledijo žalitve.

*Na čem je osnovano to, da si jemljemo stvari, kot nam drage,
na čem je osnovano hrepenenje, ki se pretaka v svetu?
In na čem so osnovani upi in cilji,
ta človekova prihodnja stanja?*

To, kar nam je drago, je osnovano na željah, kakor tudi vsako hrepenenje, ki se pretaka v svetu. In na tem so osnovani tudi upi in cilji, ta človekova prihodnja stanja.

5. *chando nu lokasmiṃ kutoṇidāno*
vinicchayā vāpi kutopahūtā
kodho mosavajjaṇca kathaṃkathā ca
ye vāpi dhammā samaṇena vuttā
6. *sātaṃ asātanti yamāhu loke*
tamūpanissāya pahoti chando
rūpesu disvā vibhavaṃ bhavaṇca
vinicchayaṃ kubbati jantu loke
7. *kodho mosavajjaṇca kathaṃkathā ca*
etepi dhammā dvayameva sante
kathaṃkathī ñāṇapathāya sikkhe
ñatvā pavuttā samaṇena dhammā
8. *sātaṃ asātaṇca kutoṇidānā*
kismiṃ asante na bhavanti hete
vibhavaṃ bhavaṇcāpi yametamatthaṃ
etaṃ me pabrūhi yatoṇidānaṃ
9. *phassanidānaṃ sātaṃ asātaṃ*
phasse asante na bhavanti hete
vibhavaṃ bhavaṇcāpi yametamatthaṃ
etaṃ te pabrūmi itoṇidānaṃ

*A na čem so osnovane želje?
In od kod izhajajo teorije,
jeza, laži, in negotovost,
ter razne ideologije, ki jih razglašajo misleci?*

*Želje so osnovane na tem,
kar prinaša užitek in neužitek v svetu.
Z videnjem obstoja in ne-obstoja materije,
si človek ustvarja teorije o svetu.*

*Jeza, laž, negotovost in ideje so tu,
ko je prisotna ta dvojnost.
Negotovi človek naj zato vadi na poti razumevanja,
s pomočjo razumevanja spoznanj mislecev.*

*V čem je osnovano užitek in neužitek?
Kaj mora biti odsotno, da to ne bi več obstajalo?
In tudi obstoj in neobstoj, karkoli že to pomeni,
povejte mi, v čem je vse to osnovano?*

*V kontaktih sta osnovana užitek in neužitek;
če ni kontakta, ti občutki ne obstajajo.
In tudi obstoj in neobstoj, karkoli že to pomeni,
povem ti, da sta osnovana prav v tem.*

10. *phasso nu lokasmiṃ kutonidāno
pariggahā cāpi kutopahūtā
kismiṃ asante na mamattamatthi
kismiṃ vibhūte na phusanti phassā*
11. *nāmañca rūpañca paṭicca phasso
icchānidānāni pariggahāni
icchāyasantyā na mamattamatthi
rūpe vibhūte na phusanti phassā*
12. *kathaṃ sametassa vibhoti rūpaṃ
sukhaṃ dukhañcāpi kathaṃ vibhoti
etaṃ me pabrūhi yathā vibhoti
taṃ jāniyāmāti me mano ahu*
13. *na saññasaññī na visaññasaññī
nopi asaññī na vibhūtasaññī
evaṃ sametassa vibhoti rūpaṃ
saññānidānā hi papañcasaṅkhā*
14. *yaṃ taṃ apucchimha akittayī no
aññaṃ taṃ pucchāma tadiṅgha brūhi
ettāvataggaṃ nu vadanti heke
yakkhassa suddhiṃ idha paṇḍitāse
udāhu aññaṃpi vadanti etto*

*Na čem je na svetu osnovan kontakt?
Kaj mora biti odsotno, da ne obstaja »moje«?
In iz česa izhaja imetje?
Kaj mora izginiti, da se kontakt ne sklene?*

Kontakt je pogojen od imena in materije.
Če materija izgine, se kontakt ne sklene.
Imetje je osnovano v željah.
Ko ni prisotne želje, ni potrebe po »mojem«.

*Kaj se more doseči, da materija izgine?
In kako lahko nezadovoljstvo in zadovoljstvo izgine?
Povejte mi, na kakšen način stvari izginejo,
saj rad bi razumel prav to.*

Ko nima zaznave o zaznavi; ko nima zaznave o nezaznavi;
ko ni brez zaznave; ko nima zaznave »izginitve«.
Za tistega, ki to doseže, materija izgine,
saj je zaznava osnova za uveljavljeno obsedenost.

*To, kar smo vas vprašali, ste nam pojasnili.
Toda, naj vas vprašamo še nekaj – prosimo, povejte nam –
ali je res, da nekateri pametni ljudje razpravljajo,
da je to najvišja čistost duha le do te mere,
in ali ti razpravljajo, da je tu še nekaj več?*

15. ettāvataggampi vadanti heke
 yakkhassa suddhiṃ idha paṇḍitāse
 tesam paneke samayaṃ vadanti
 anupādisese kusalā vadānā
16. ete ca ñatvā upanissitāti
 ñatvā munī nissaye so vimaṃsī
 ñatvā vimutto na vivādameti
 bhavābhavāya na sameti dhīroti

Res je, da nekateri pametni ljudje razpravljajo,
da je to najvišja čistost duha.
In nekateri mojstri pravijo, da je to le začasno –
da imajo znanje o ugasnitvi.

Modrec razume, da je vse to odvisnost,
raziskovalec razume naravo odvisnosti.
Z razumevanjem je osvobojen in se ne prepira.
Modri človek ne sprejema nikakršnega obstoja.

CŪḲABYŪHA SUTTA

S

*akaṃsakaṃdiṭṭhiparibbasāṇā
viggayha nāṇā kusalā vadanti*

1.

*yo evaṃ jāṇāti sa vedī dhammaṃ
idaṃ paṭikkosamakevalī so*

2.

*evampi viggayha vivādayanti
bālo paro akkusaloṭi cāhu
sacco nu vādo katamo imesaṃ
sabbeva hīme kusalā vadāṇā*

3.

*parassa ce dhammamanānujāṇaṃ
bālo mako hoti nīhīṇapaṇṇo
sabbeva bālā sunīhīṇapaṇṇā
sabbevime diṭṭhiparibbasāṇā*

4.

*sandiṭṭhiyā ceva na vīvadātā
saṃsuddhapaṇṇā kusalā mutīmā
na tesāṃ koci parihīṇapaṇṇo
diṭṭhī hi tesampi tathā samattā*

KRATKO UČENJE O SLEPI ULICI

*ztrajajoč v svojih pogledih,
»mojstri« razpravljajo o različnih argumentih:*

»Le s tem znanjem lahko spoznaš resnico.

Če kdo to zanika, ta ni popoln.«

*In s takimi argumenti razpravljajo
in govorijo: »Drugi je bedak, ne mojster«.*

Toda kateri med argumenti je pravi?

Seveda, vsi zase trdijo, da so mojstri.

Da je tisti, ki ne soglaša z idejami drugega
bedak z nižjim razumevanjem,
potemtakem so vsi bedaki z nižjim razumevanjem,
saj vztrajajo v svojih pogledih.

Toda če so vsi ti z lastnimi pogledi,
pa čeprav niso brezmadežni,
mojstri z uvidom in s čistim razumevanjem,
potem noben med njimi ni slabšega razumevanja,
saj prav vsi lahko postanejo popolni le z lastnimi pogledi.

5. na vāhametaṃ tathiyanti brūmi
yamāhu bālā mithu aññamaññaṃ
sakaṃ sakaṃ diṭṭhimakamsu saccaṃ
tasmā hi bālota paraṃ dahanti
6. *yamāhu saccaṃ tathiyanti eke
tamāhu aññe tucchaṃ musāti
evampi vigayha vivādayanti
kasmā na ekaṃ samaṇā vadanti*
7. ekaṃ hi saccaṃ na dutiyamatthi
yasmimṃ pajāno vivade pajānaṃ
nānā te saccāni sayāṃ thunanti
tasmā na ekaṃ samaṇā vadanti
8. *kasmā nu saccāni vadanti nānā
pavādiyāse kusalā vadānā
saccāni sutāni bahūni nānā
udāhu te takkamanussaranti*
9. na heva saccāni bahūni nānā
aññatra saññāya niccāni loke
takkañca diṭṭhīsu pakappayitvā
saccaṃ musāti dvayadhammamāhu

Toda jaz ne trdim: »Tako je«,
kot si nasprotujejo bedaki.
A ker vsak vidi le svoj pogled kot resnično pravi,
vidijo drugega v drugem bedaka.

*Temu, kar nekateri pravijo, da je »pravilno«, »tako je«,
spet drugi pravijo, da je »zaman«, da je »napačno«
in v takšnem prepričanju se ti prepirajo.
Zakaj misleci ne razodenejo zgolj ene resnice?*

Obstaja le ena resnica in ne mnogo njih.
Če bi človek to vedel, se seveda ne bi prepiral.
Toda misleci razpravljajo o različnih resnicah,
zato ne razodenejo le ene.

*Zakaj razpravljajo o različnih resnicah,
in prepirljivo trdijo, da so mojstri?
Slišati je mnogo različnih resnic
ali pa samo sledijo drugi špekulaciji?*

Mnogovrstne resnice v svetu niso trajne,
razen, ko si kaj predstavljamo.
In ko jim uspe izmisliti si novo špekulacijo,
govorijo le o dvojnosti: »resnici« in »laži«.

10. diṭṭhe sute sīlavate mute vā
ete ca nissāya vimānadassī
vinicchaye ṭhatvā pahassamāno
bālo paro akkusaloti cāha
11. yeneva bāloti param dahāti
tenātumānaṃ kusaloti cāha
sayamattanā so kusalāvadāno
aññaṃ vimāneti tadeva pāva
12. atisāradiṭṭhiyāva so samatto
mānena matto paripuṇṇamānī
sayameva sāmaṃ manasābhisitto
diṭṭhī hi sā tassa tathā samattā
13. parassa ce hi vacasā nihīno
tumo sahā hoti nihīnapañño
atha ce sayam vedagū hoti dhīro
na koci bālo samaṇesu atthi
14. aññaṃ ito yābhivadanti dhammaṃ
aparaddhā suddhimakevalī te
evampi titthyā puthuso vadanti
sandiṭṭhirāgena hi tebhirattā

Odvisnost od vsega tega, kar je videno, slišano, začuteno,
z moralo in običaji, on prezira.

Ko je prepričan v svojo teorijo, se posmehuje drugim
in pravi: »Ta je bedak in ne mojster.«

Medtem ko drugega vidi kot »bedaka«,
o sebi govori, kot da je »mojster«.

In ko o sebi trdi, da je mojster,
s tem istočasno prezira druge.

Le s svojimi pretiranimi pogledi je on »popoln«,
ter pijan od domišljavosti ima sebe za dovršenega.

Sam sebe je blagoslovil
in s tem tudi svoje poglede.

Če besede delajo osebo slabo,
potem je slabo tudi njeno razumevanje.
A če sam zase modrijan spozna resnico,
potem ni med misleci nihče bedak.

»Tisti, ki razpravljajo drugače od nas,
niso uspeli v čistosti in so nepopolni« –
le sektaši vsak po svoje tako razpravljajo,
resnično razvneti v strasti za svojimi pogledi.

15. idheva suddhiṃ iti vādayanti
nāññesu dhammesu visuddhimāhu
evampi titthyā puthuso niviṭṭhā
sakāyane tattha daḷhaṃ vadānā
16. sakāyane vāpi daḷhaṃ vadāno
kamettha bāloti paraṃ daheyya
sayamva so medhagamāvaheyya
paraṃ vadaṃ bālamasuddhidhammaṃ
17. vinicchaye ṭhatvā sayam pamāya
uddhaṃ sa lokasmiṃ vivādameti
hitvāna sabbāni vinicchayāni
na medhagam kubbati jantu loketi

»Samo v tem je čistost,« trdijo;
pravijo, da čistosti ni v drugih idejah.
Le sektaši so vsak po svoje zakoreninjeni,
ko tako odločno razglašajo poglede svoje.

Vendar, ko tako odločno razglašajo poglede svoje,
le katerega bi lahko jemali za bedaka?
On sam lahko izzove zgolj konflikt,
ko razglasi drugega z drugačnimi idejami za bedaka.

Dokler se človek drži teorij,
povzdiguje zgolj sebe in nadaljuje s prepiri v svetu.
A ko zapusti vse te teorije,
več ne povzroča sporov v svetu.

MAHĀBYŪHA SUTTA

*e kecime diṭṭhiparibbasānā
idameva saccanti vivādayanti*

1.

*sabbeva te nindamanvānāyanti
atho paśaṃsampi labhanti tattha*

2.

*appaṃ hi etaṃ na alaṃ samāya
duve vivādassa phalāni brūmi
etampi disvā na vivādayetha
khemābhipassaṃ avivādabhūmiṃ*

3.

*yā kācimā sammutiyo puthujjā
sabbāva etā na upeti vidvā
anūpayo so upayaṃ kimeyya
diṭṭhe sute khantimakubbamāno*

4.

*sīluttamā saññāmenāhu suddhiṃ
vataṃ samādāya upaṭṭhitāse
idheva sikkhema athassa suddhiṃ
bhavūpanītā kusālāvadānā*

DALJŠE UČENJE O SLEPI ULICI

*si, ki bivajo v pogledih,
prepirljivo govorijo: »Le to je resnica« –*

*so vsi taki kritizirani
ali so lahko tudi pohvaljeni?*

Taka pohvala je premajhna za spokojnost.
Toda naj vam povem o dveh sadovih prepirov.
S tem videnjem se naj nobeden ne prepira,
in naj bo to temeljno zatočišče za mir.

Ne glede na vrsto dogovora,
za izkušenega človeka ni potrebe, da se vpleta v njih.
Le zakaj bi se vpletal,
če v njem ni naklonjenosti do vsega, kar je videl ali slišal?

Ko mislijo, da je morala najpomembnejša
in da je čistost v samoomejevanju,
sprejmejo svoje običaje in se jim poklonijo:
»Naj vadimo prav tu in zdaj, saj v tem je čistost!«
Tisti, ki mislijo, da so mojstri, se zgolj ohranjajo v bivanju.

5. sace cuto sīlavatato hoti
 pavedhatī kamma virādhayitvā
 pajappatī patthayatī ca suddhiṃ
 satthāva hīno pavasaṃ gharamhā
6. sīlabbataṃ vāpi pahāya sabbaṃ
 kammañca sāvajjanavajjametaṃ
 suddhiṃ asuddhinti apatthayāno
 virato care santimanuggahāya
7. tamūpanissāya jigucchitaṃ vā
 athavāpi diṭṭhaṃ va suttaṃ mutaṃ vā
 uddhamśarā suddhimanutthunanti
 avītataṇhāse bhavābhavesu
8. patthayamānassa hi jappitāni
 pavedhitaṃ vāpi pakappitesu
 cutūpapāto idha yassa natthi
 sa kena vedheyya kuhiṃ va jappe
9. *yamāhu dhammaṃ paramanti eke
 tameva hīnanti panāhu aññe
 sacco nu vādo katamo imesaṃ
 sabbeva hīme kusalāvadānā.*

A ko prekrši svojo moralo in običaje,
je razburjen, ker mu ni uspelo v svojih dejanjih.
Hrepeni in si prizadeva za popolno
svobodo od vsega nizkotnega,
kot tisti, ki je izgubil svojo karavano in je daleč od doma.

Vendar le z opuščanjem morale in običajev
in kritiziranih ali odobravajočih dejanj,
brez želja po »čistosti« ali »ne-čistosti«
živel bo zadržan, celo na mir se ne bo vezal.

Odvisni od nevedne teme ali od tega,
kar je bilo zavrnjeno z odporom,
ter odvisni od tega, kar je videno, slišano ali občuteno,
brez osvobojenih želja po različnih oblikah obstoja,
vzdihujejo po čistosti v onostranstvu.

Če je kdo čemurkoli predan, je to delo hrepenenja;
in kjer je prisotna vznemirjenost, je to zaradi oklepanja.
Ampak za tistega, ki ne premine in se ponovno ne pojavlja,
zakaj bi bil razburjen? Le po čem bi hrepenel?

*Prav tej ideji, ki ji nekateri pravijo »univerzalna«,
ji pravijo drugi, da je »pomanjkljiva«.*
Kateri od teh je pravi argument?
Seveda, vsi trdijo, da so mojstri.

10. sakañhi dhammaṃ paripuṇṇamāhu
aññaṃ dhammaṃ pana hīnamāhu
evampi viggayha vivādayanti
sakaṃ sakaṃ sammutimāhu saccaṃ
11. parassa ce vambhayitena hīno
na koci dhammesu vīsesi assa
puṭhū hi aññaṃ vadanti dhammaṃ
nīhīnato samhi dāḥaṃ vadānā
12. saddhammapūjāpi nesaṃ tatheva
yathā paṣāṃsanti sakāyaṇāni
sabbeva vādā tathiyā bhavēyyuṃ
suddhī hi nesaṃ paccattameva
13. na brāhmaṇassa paraneyyamatthi
dhammesu nicchēyya samuggahītaṃ
tasmā vivādāni upātivatto
na hi seṭṭhato passati dhammamāññaṃ
14. jānāmi passāmi tatheva etaṃ
dīṭṭhiyā eke paccenti suddhiṃ
addakkhi ce kiñhi tumassa tena
atisitvā aññaṃ vadanti suddhiṃ

Pravijo, da so njihove ideje popolne,
ideje drugih pa pomanjkljive.
S takimi sprejetimi stališči se prepirajo,
vsak zase pravi, da je njegovo stališče pravilno.

Če je zaradi zaničevanja nekdo pomanjkljiv,
potem med temi »duhovnimi ljudmi« ni nihče izjema.
Vsak zase razpravlja, da so ideje drugih pomanjkljive,
medtem ko se vsi odločno držijo svojih.

A če bi bilo čaščenje njihovih lastnih učenj
tako resnično, kot sami hvalijo svoje,
potem bi bile vsakogar trditve pravilne,
saj bi bila čistost za vsakega posameznika osebna resnica.

Toda za svetega moža ni ničesar, kar bi ga lahko vodilo:
nobene teorije, ki so prisvojene med idejami.
Tak človek je prerasel prepire,
v nobeni od ponujenih idej ne vidi vrednosti.

»Razumem, vidim, to je to!« –
nekateri se tako zanašajo na čistost pogledov.
Pa tudi, če je kaj uvidel, le kakšno korist ima od tega?
Saj, ko se naslednjič pregrešijo, zopet pravijo,
da je čistost nekje drugje.

15. passam̐ naro dakkhati nāmarūpaṃ
disvāna vā ñassati tānimeva
kāmaṃ bahuṃ passatu appakaṃ vā
na hi tena suddhiṃ kusalā vadanti
16. nivissavādī na hi subbināyo
pakappitaṃ diṭṭhi purakkharāno
yaṃ nissito tattha subhaṃ vadāno
suddhiṃvado tattha tathaddasā so
17. na brāhmaṇo kappamupeti saṅkhaṃ
na diṭṭhisārī napi ñāṇabandhu
ñatvā ca so sammutiyo puthujjā
upekkhatī uggahaṇanti maññe
18. vissajja ganthāni munīdha loke
vivādaajātesu na vaggasārī
santo asantesu upekkhako so
anuggaho uggahaṇanti maññe
19. pubbāsava hitvā nave akubbaṃ
na chandagū nopi nivissavādī
sa vippamutto diṭṭhigatehi dhīro
na lippati loke anattagarahī

Kar človek res vidi, je to le ime in materija
in s takim gledanjem bo razumel prav to.
Naj vidi veliko ali malo, kar si želi,
mojstri pravijo, da v tem zagotovo ni čistosti.

Res ni enostavno voditi takega dogmatika,
ki si postavlja v ospredje že izoblikovane poglede.
Trdi, da je dobroti v tem, od česar je sam odvisen,
trdi, da je on govornik »čistosti«, videc »realnosti«.

A svetega moža, se na noben način ne da ovrednotiti:
on ne sledi pogledom, ni privrženec znanja
in na znanje vsakdanjih navad,
ki se jih ljudje držijo, gleda ravnodušno.

Modrijan, ki je razvezal posvetne vezi,
se ne vpleta v nastale prepire:
je miren med nemirnimi, je ravnodušen opazovalec
in ničesar si ne jemlje vase, medtem ko drugi počno prav to.

Ko je za seboj zapustil stare vplive
in si ne ustvarja novih, ne deluje z željami.
Ni dogmatik, modrec, je prost vseh prepričanj,
ni zatopljen v svet in si ničesar ne očita.

20. sa sabbadhammesu visenibhūto
 yaṃ kiñci diṭṭhaṃ va sutaṃ mutaṃ vā
 sa pannabhāro muni vippamutto
 na kappiyo nūparato na patthiyoti

Za njega ni ničesar, za kar bi se moral boriti
ali biti proti temu, kar je videl, slišal ali občutil.
On, modrijan, je odložil svoje breme in je svoboden,
brez novega oklepanja, brez inspiracij,
s prenehanjem dejanj.

TUVATAKA SUTTA

P

1. *ucchāmi taṃ ādiccabandhu
vivekaṃ santipadañca mahesi
kathaṃ disvā nibbāti bhikkhu
anupādiyāno lokasmim kiñci*
2. *mūlaṃ papañcasaṅkhāya
mantā asmīti sabbamuparundhe
yā kāci taṇhā ajjhattaṃ
tāsaṃ vinayā sadā sato sikkhe*
3. *yaṃ kiñci dhammamabhijaññā
ajjhattaṃ atha vāpi bahiddhā
na tena thāmaṃ kubbetha
na hi sā nibbuti sataṃ vuttā*
4. *seyyo na tena maññeyya
nīceyyo athavāpi sarikkho
phuṭṭho anekarūpehi
nātumānaṃ vikappayaṃ tiṭṭhe*

UČENJE O HITROSTI

S

*prašujem sorodnika sonca,
Njegovo svetost, o samoti in o stanju miru:*

*s kakšnim védenjem je lahko menih ugasnjen,
da se ne bi vezal na nič v tem svetu?*

Popolnoma naj bi prenehal misliti: »Jaz sem«,
to celotno korenino uveljavljene obsedenosti.
Ne glede koliko hrepenenja je še v njem,
bo v popolni pozornosti vabil to razrešitev.

Katerekoli ideje, ki jih pozna,
ne glede, če te izvirajo od znotraj ali prihajajo od zunaj,
z njimi si ne bo utrjeval stališča,
saj krepostni temu ne bi rekli »mir«.

Ne bo se imel za boljšega,
ne za slabšega niti ne za enakovrednega.
Čeprav dotaknjen z mnogimi stvarmi,
ne bo zagovarjal misli o sebi.

5. ajjhattamevupasame
 na aññato bhikkhu santimeseyya
 ajjhattaṃ upasantassa
 natthi attā kuto nirattā vā
6. majjhe yathā samuddassa
 ūmi no jāyatī ṭhito hoti
 evaṃ ṭhito anejassa
 ussadaṃ bhikkhu na kareyya kuhiñci
7. *akittayī vivaṭacakkhu*
 sakkhidhammaṃ parissayavinayaṃ
 paṭipadaṃ vadehi bhaddante
 pātimokkhaṃ atha vāpi samādhin
8. cakkhūhi neva lolassa
 gāmakathāya āvaraye sotaṃ
 rase ca nānugijjheyya
 na ca mamāyetha kiñci lokasmiṃ
9. phassena yadā phuṭṭhassa
 paridevaṃ bhikkhu na kareyya kuhiñci
 bhavañca nābhijappeyya
 bheravesu ca na sampavedheyya

Le v sebi lahko pride do miru,
menih ga ne bo iskal v zunanjem svetu.
Za tistega, ki je v miru sam s seboj,
ni ničesar za pridobiti, kaj šele za zavreči.

Tako, kot je sredi morja
popolnoma mirno in ni nobenih valov,
tako tudi brez hrepenenja človek mirno biva –
tak menih si ne bo jemal časti.

*Čigar oči so odprte z odloženimi težavami,
ta je razložil Dhammo, kot jo je sam spoznal.
Častiti gospod, povejte nam o poteku napredka,
o etični dolžnosti in tudi o koncentraciji.*

Menih ne dovoli, da so njegove oči nemirne,
svoja ušesa zapre pred vaškimi govoricami,
ni požrešen na okuse
in ničesar v svetu ne jemlje, kot »to je moje«.

Kadarkoli je menih v stiku z neprijetnostmi,
se ne predaja žalovanju.
Ne hrepeni po obstoju,
niti ni pretresen zaradi strahu.

10. annānamatho pānānaṃ
khādanīyānaṃ athopi vatthānaṃ
laddhā na sannidhiṃ kayirā
na ca parittase tāni alabhamāno
11. jhāyī na pādalolassa
virame kukkuccā nappamajjeyya
athāsanesu sayanesu
appasaddesu bhikkhu vihareyya
12. niddaṃ na bahulīkareyya
jāgariyaṃ bhajeyya ātāpī
tandiṃ māyaṃ hassaṃ khiḍḍaṃ
methunaṃ vippajahe savibhūsaṃ
13. āthabbaṇaṃ supinaṃ lakkhaṇaṃ
no vidahe athopi nakkhattaṃ
virutañca gabbhakaraṇaṃ
tikicchaṃ māmako na seveyya
14. nindāya nappavedheyya
na uṇṇameyya pasamsito bhikkhu
lobhaṃ saha macchariyena
kodhaṃ pesuṇiyañca panudeyya

Hrano in pijačo,
živila in tudi oblačila –
vsa ta imetja ne bo imel za zaklad
niti se ne bo bal njihovega pomanjkanja.

Meditant, ki se brez želja po tavanju naokrog
vzdrži obžalovanih dejanj, je pazljiv.
Kjerkoli ima namen sedeti ali ležati,
menih naj živi v kraju z malo motenj.

Naj ne spi predolgo,
marljiv v opreznosti naj vztraja v budnosti.
Tako bo zapustil vse: lenobo, iluzije, smeh, igre,
spolnost in vse njihove izpeljanke.

Ritualno zdravljenje naj ne bo njegova praksa,
niti ne razlaga sanj, tolmačenje znakov in astrologije.
Učenec ne bo tolmačil živalskih krikov,
zdravil neplodnost ali druge bolezni.

Menih naj ne bo pretresen zaradi kritik,
niti ne vzvišen zaradi pohval.
Pregnal bo celotno hrepenenje,
skupaj s strahom pred izgubo, jezo in žalitve.

15. kayavikkaye na tiṭṭheyya
upavādaṃ bhikkhu na kareyya kuhiñci
gāme ca nābhisajjeyya
lābhakamyā janāṃ na lapayeyya
16. na ca katthitā siyā bhikkhu
na ca vācaṃ payuttaṃ bhāseyya
pāgabbhiyaṃ na sikkheyya
kathaṃ viggāhikaṃ na kathayeyya
17. mosavajje na nīyetha
sampajāno saṭṭhāni na kayirā
atha jīvitena paññāya
sīlabbatena nāññamatimaññe
18. sutvā rusito bahuṃ vācaṃ
samañānaṃ vā puthujanānaṃ
pharusena ne na paṭivajjā
na hi santo paṭisenikaronti
19. etañca dhammamaññāya
vicinaṃ bhikkhu sadā sato sikkhe
santīti nibbutiṃ ñatvā
sāsane gotamassa na pamajjeyya

Menih naj ne kupuje in ne prodaja,
nobenih kritik naj ne raznaša,
naj ne bo nadloga med ljudmi
in laskajoč z željami po koristi.

Menih naj se ne hvali,
niti naj ne izreka besed s skritimi motivi,
naj ne vadi v predrznem obnašanju,
in naj se izogne govorom o spornih temah.

Naj se ne predaja lažem;
tako s popolno pozornostjo ne bo zlorabljal zaupanja.
Hkrati naj nobenega ne prezira
zaradi njegovega življenja, razumevanja, morale ali običajev.

Ko sliši mnogo besed in je izzvan
od mislecev in nevednih ljudi,
nazaj naj jim ne odgovarja ostro,
saj si tisti z vrlinami ne dela sovražnikov.

Menih bo s takim razumevanjem Dhamme,
vadil v skladu s proučevanjem, s pozornostjo
in z razumevanjem stanja prenehanja kot miru,
tako ne bo zanemarjal Gotamovega učenja.

20. abhibhū hi so anabhibhūto
 sakkhidhammamanītihamadassī
 tasmā hi tassa bhagavato sāsane
 appamatto sadā namassamanusikkheti

On je resnično osvajalec neosvojenega,
uvidel je resnico, ki temelji na izkušnji in ne na govoricah.
Zato se vedno spoštljivo pokloni
in pazljivo vadi po vodilu Blaženega.

ATTADAṆḌA SUTTA

A

1. ttadaṇḍā bhayaṃ jātaṃ
janaṃ passaṭṭha medhagaṃ
saṃvegaṃ kittayissāmi
yathā saṃvijitaṃ mayā
2. phandaṇḍānaṃ paṇaṃ disvā
macche appodake yathā
aññaṇaṇṇehi byāruddhe
disvā maṃ bhayaṇāvisi
3. samantamaṣāro loko
disā sabbā samaṇitā
icchaṃ bhavaṇaṃattano
nāddasāsiṃ aṇositaṃ
4. osāṇetveva byāruddhe
disvā me aratī ahu
athettha sallamaḍḍakkhiṃ
duddasaṃ haḍayaṇissitaṃ

UČENJE O NASILJU

S

trah nastane tam, kjer je nasilje –
le poglej ljudi v sporu!

Naj vam povem, kaj sem občutil,
kakšna tesnoba me je obšla nekoč.

Vidim, kako se človeštvo premetava,
kot ribe v plitki vodi
tekmujejo med sabo –
ko sem videl to, me strah prevzel je.

Svet mi je bil povsem brez pomena,
treslo se je iz vseh strani.
Želel sem najti si zavetje,
a je bilo vse že zasedeno.

Naseljenost je bila polna nasprotovanja.
Ko sem to videl, so me obšli tesni občutki.
A potem sem našel pravi trn,
skoraj neopaznega, zataknjenega v srcu.

5. yena sallena otiṇṇo
disā sabbā vidhāvati
tameva sallamabbuyha
na dhāvati na sīdati
6. *tattha sikkhānugīyanti*
yāni loke gadhitāni
na tesu pasuto siyā
nibbijjha sabbaso kāme
sikkhe nibbānamattano
7. sacco siyā appagabbho
amāyo rittapesuṇo
akkodhano lobhapāpaṃ
vevicchaṃ vitare muni
8. niddaṃ tandiṃ sahe thīnaṃ
pamādena na saṃvase
atimāne na tiṭṭheyya
nibbānamanaso naro
9. mosavajje na nīyetha
rūpe snehaṃ na kubbaye
mānañca parijāneyya
sāhasā virato care

Ko sem ranjen bil s tem trnom,
sem tekal na vse strani.
A ko sem ga izdrl,
nisem nič več tekal, niti se več utapljal.

Naj zdaj tu recitiramo o vadbi:
Kjerkoli so posvetne vezi,
naj človek od njih ne bo odvisen.
In ko se prebije skozi vse vrste čutnih užitkov,
naj vadi samo-ugasnitev.

Naj bo resnicoljuben, ne drzen,
naj ne ustvarja iluzij in naj nikogar ne žali,
naj bo brez jeze, kot modrec, ki je prekoračil
zlo hrepenenja in mnogovrstne želje.

Naj premaga zaspanost, dolgčas in lenobo,
naj se ne ukloni lahkomiselnosti,
naj ne vztraja trmasto v ponosu,
v sebi naj bo odločen za *nibbāno*.

Naj ne zaide v laži,
v materialnem si naj ne gradi želja,
naj dobro pozna naravo domišljavosti
ter naj se nasilju izogiba.

10. purāṇaṃ nābhinandeyya
nave khantiṃ na kubbaye
hiyyamāne na soceyya
ākāsaṃ na sito siyā
11. gedhaṃ brūmi mahoghoti
ājaraṃ brūmi jappanaṃ
ārammaṇaṃ pakappanaṃ
kāmapaṇko duraccayo
12. saccā avokkamma muni
thale tiṭṭhati brāhmaṇo
sabbaṃ so paṭinissajja
sa ve santoti vuccati
13. sa ve vidvā sa vedagū
ñatvā dhammaṃ anissito
sammā so loke iriyāno
na pihetīdha kassaci
14. yodha kāme accatari
saṅgaṃ loke duraccayaṃ
na so socati nājjheti
chinnasoto abandhano

Naj se ne veseli starega,
naj se ne ukloni novemu,
naj ne žaluje po tem, kar je bilo izgubljeno
ter naj se ne ujame v to, kar se blešči in sije.

Pohlepu pravim »velika poplava«,
hrepenenju pravim »tok«
in iskanje poživil s čutnim poželenjem,
je kot blato, ki se ga je težko otresti.

Brez odstopanja od resnic, modrec,
sveti človek, stoji na varnih tleh.
In ko je opustil vse stvari,
biva v svojem miru.

On je resnično človek, ki je spoznal resnico, on je tisti, ki ve,
postal je neodvisen z razumevanjem Dhamme.
S tem znanjem hodi skozi svet;
nikomur ničesar ne zavida.

Kdorkoli je prešel čutna poželenja –
ta navezovanja v svetu za premagat težka –
je brez žalosti in brez skrbi,
je prekinil tok, je brez vezi.

15. yaṃ pubbe taṃ viṣosehi
pacchā te māhu kiñcanaṃ
majjhe ce no gahessasi
upasanto carissasi
16. sabbaso nāmarūpasmiṃ
yassa natthi mamāyitaṃ
asatā ca na socati
sa ve loke na jīyati
17. yassa natthi idaṃ meti
paresaṃ vāpi kiñcanaṃ
mamattaṃ so asaṃvindaṃ
natthi meti na socati
18. aniṭṭhurī ananugiddho
anejo sabbadhī samo
tamānisaṃsaṃ pabrūmi
pucchito avikampinaṃ
19. anejassa vijānato
natthi kāci nisaṅkhati
virato so viyārabbhā
khemaṃ passati sabbadhi

Karkoli je bilo, naj zdaj zamre
in za njega naj ne bo ničesar, kar naj bi še prišlo.
V sedanjosti se naj ničesar ne oprime,
saj le tako lahko živi v miru.

Če ničesar ne jemlje in ne doživlja kot »moje«
v kakršnemkoli pogledu na ime in materijo,
in ko ga ne žalosti to, česar ni,
ta resnično ne trpi posvetne izgube.

Tistega, ki ne goji misli »to je zame«,
in ki ne misli »to je za druge«,
tistega, ki se zaveda nesmiselnosti »mojega«,
tega ne žalostijo misli »oh, ničesar ni zame!«

Ni krut, niti ni pohlepen,
je vedno v miru brez strasti –
to je tisto, za kar sem vprašan,
čemur pravim prava korist.

Ko je brez poželenja in ima znanje,
nobenih pogojenosti ni več za njega.
Vzdržal se je vse sile
in za njega ni nevarnosti.

20. na samesu na omesu
 na ussesu vadate muni
 santo so vītamaccharo
 nādeti na nirassatīti

Ne med enakimi, niti ne med nižjimi
in ne med višjimi, modrec govori.
On je v miru, brez strahu pred izgubo,
saj ni tu ničesar, od česar bi jemal slovo.

SĀRIPUTTA SUTTA

*a me diṭṭho ito pubbe
na suto uda kassaci*

1.

*evaṃ vagguvado satthā
tusitā gaṇimāgato*

2.

*sadevakassa lokassa
yathā dissati cakkhumā
sabbaṃ tamaṃ vinodetvā
ekova ratimajjhagā*

3.

*taṃ buddhaṃ asitaṃ tādinaṃ
akuhaṃ gaṇimāgataṃ
bahūnamidha baddhānaṃ
atthi pañhena āgamaṃ*

4.

*bhikkhuno vijigucchato
bhajato rittamāsaṇaṃ
rukkhamūlaṃ susānaṃ vā
pabbatānaṃ guhāsu vā*

UČENJE SĀRIPUTTI

*ikoli poprej nisem videl,
niti od drugih slišal,*

*o učitelju, ki tako lepo govori,
ki je prišel sem v družbi zadovoljnih.*

*Kot svet s svojimi bogovi
vidi tega Vidca,
ki je razblinil vso temo,
ki je sam zase prišel do zadovoljstva,*

*k temu Razsvetljenemu, neodvisnemu, ki je takšen kot je,
nespletkarskemu, ki je prišel s to skupino,
v imenu tistih tukaj, ki so še navezani,
k temu sem pristopil z vprašanjem:*

*Za meniha, ki je potr
in biva v praznem bivališču
ali ob vznožju drevesa ali na grobu
ali v jamah ali v gorah*

5. *uccāvacesu sayanesu
kīvanto tattha bheravā
yehi bhikkhu na vedheyya
nigghose sayanāsane*
6. *katī parissayā loke
gacchato agataṃ disaṃ
ye bhikkhu abhisambhave
pantamhi sayanāsane*
7. *kyāssa byappathayo assu
kyāssassu idha gocarā
kāni sīlabbatānāssu
pahitattassa bhikkhuno*
8. *kaṃ so sikkhaṃ samādāya
ekodi nipako sato
kammāro rajatasseva
niddhame malamattano*
9. *vijigucchamānassa yadidaṃ phāsu
rittāsanāṃ sayanaṃ sevato ce
sambodhikāmassa yathānudhammaṃ
taṃ te pavakkhāmi yathā pajānaṃ*

*ali v drugih bivališčih,
katero mero strahu mora menih prenesti,
ne da bi se vznemiril
v svojem tistem bivališču?*

*Koliko je tistih posvetnih nevarnosti
za nekoga, ki gre proti neznanem kraju,
ki bi jih moral menih zlahka preseči
v svojem odmaknjenem bivališču?*

*Kakšen naj bi bil njegov govor?
Kako naj v sebi žanje polja?
Kakšna naj bodo morala in običaji
za meniha, ki je osredotočen vase?*

*Kako naj vadi tisti,
ki je zedinjen, bister, pozoren,
da lahko odpihne stran svojo nečistost
kot kovač, ki oblikuje srebro?*

*Kakšno naj bo udobje za potrtega, Sāriputta,
ki vadi v praznem bivališču,
ki si želi popolno razsvetljenje v skladu z Dhammo –
naj ti povem to, kar je v skladu z mojim razumevanjem.*

10. pañcannaṃ dhīro bhayānaṃ na bhāye
bhikkhu sato sapariyantacārī
ḍaṃsādhīpātānaṃ sarīsapānaṃ
manussaphassānaṃ catuppadānaṃ
11. paradhammikānampi na santaseyya
disvāpi tesāṃ bahubheravāṇi
athāparāṇi abhisambhaveyya
parissayāṇi kusalānuesī
12. ātaṅkaphassena khudāya phuṭṭho
sītaṃ athuṇhaṃ adhivāsayaṃ
so tehi phuṭṭho bahudhā anoko
vīriyaṃ parakkammadaḷhaṃ kareyya
13. theyyaṃ na kāre na musā bhaṇeṃ
mettāya phasse tasathāvarāṇi
yadāvilattaṃ manaso vijaññā
kaṇhassa pakkhoti vinodayeṃ
14. kodhātīmānassa vasaṃ na gacche
mūlampi tesāṃ palikhañña tiṭṭhe
athappiyaṃ vā pana appiyaṃ vā
addhābhavanto abhisambhaveṃ

Modrijan se ne bo bal petih neprijetnih stvari,
menih, ki je pozoren in živi v odrekanju:
pikov muh, komarjev in drugih žuželk,
stikov z ljudmi in tudi štirinožcev.

Ne bo mu neprijetno niti med privrženci drugih idej,
čeprav je v njih videl veliko strahu.
Človek, ki je iskalec resnice,
bo zlahka presegel tudi te probleme:

prenašal bo bolezen in lakoto,
mraz in vročino.
Ko bo v stiku z mnogimi stvarmi,
se bo uril v trdnosti svoje odločnosti.

Ne bo se umazal s krajami, ne bo napačno govoril,
njegov dotik bo prijazen do trpečih in šibkih.
Vsako prepoznano motnjo v umu
bo pregnal z mislijo: »To je temna stran!«

Ne bo padel pod vpliv jeze in zaničevanja,
izkopal bo njuno korenino.
Zlahka bo presegel vse: kar je prijetno
in tudi neprijetno – on bo resnično spoštovan.

15. paññaṃ purakkhatvā kalyāṇapīti
vikkhambhaye tāni parissayāni
aratim sahetha sayanamhi pante
caturo sahetha paridevadhamme
16. kiṃsū asissāmi kuva vā asissaṃ
dukkhaṃ vata settha kvajja sessaṃ
ete vitakke paridevaneyye
vinayetha sekho aniketacārī
17. annañca laddhā vasanañca kāle
mattaṃ so jañña idha tosanatthaṃ
so tesu gutto yatacārī gāme
rusitopi vācaṃ pharusaṃ na vajjā
18. okkhittacakkhu na ca pādalolo
jhānānuyutto bahujāgarassa
upekkhamārabba samāhitatto
takkāsayam kukkuciyūpachinde
19. cudito vacībhi satimābhinande
sabrahmacārīsu khilaṃ pabhinde
vācaṃ pamuñce kusalaṃ nātivelam
janavādadhammāya na cetayeyya

Ker daje prednost modrosti in se veseli pravičnosti,
bo premagal te probleme –
v svojem odmaknjenem bivališču bo kos nezadovoljstvu
in dvignil se bo nad štiri oblike trpljenja:

»Kaj bom jedel?« ali »Kje bom jedel?«
»Zagotovo bom neprijetno spal.« »Kjer naj spim nocoj?«
Teh misli, ki povzročajo trpljenje,
se učenec, ki ni nikjer nastanjen, ne oprime.

Ko dobiva hrano in oblačila ob pravem času ve,
da ga le zmernost vodi v zadovoljstvo.
Zavarovan glede teh stvari in obvladan gre po vasi,
ne da bi govoril ostro, četudi bi bil izzvan.

S povešenimi očmi, brez želje po pohajkovanju
ter predan meditaciji je vedno buden.
Z začetno ravnodušnostjo in samoobvladanostjo,
bo prenehal s težnjo uma k razglabljanju in skrbem.

Ko je okaran, v pozornosti se veseli,
saj je prekinil trmo do kolegov v svetem življenju.
Dovoli si le govor, ki je dober in ne predolg
in ne posveča pozornosti priljubljenim govoricam.

20. athāparam pañca rajāni loke
 yesaṃ satīmā vinayāya sikkhe
 rūpesu saddesu atho rasesu
 gandhesu phassesu sahetha rāgaṃ
21. etesu dhammesu vineyya chandaṃ
 bhikkhu satimā suvimuttacitto
 kālena so sammā dhammaṃ parivīmaṃsamāno
 ekodibhūto vihane tamaṃ soti

Poleg vsega tega obstaja v svetu pet onesnaženosti,
ki se jim mora pozoren človek z vadbo odpovedati:
kos naj bo strastem oblike, zvoka,
tudi okusa, vonja in dotika.

Menih s pozornostjo in s popolnoma osvobojenim srcem,
zavrne vsako željo po teh čutnih objektih.
Pravočasno, pravilno in temeljito preiskuje Dhammo,
z zedinjenim umom naj izniči vso to temo.

RAZLAGE

A

ZGODOVINA AṬṬHAKAVAGGE

V času Buddhovega življenja, učenja niso bila nikoli zapisana. Vsa učenja so se širila med menihi le z ustnim izročilom. Ko je bila skupnost še majhna in je živela brez strehe nad glavo, so si menihi med seboj recitirali verze, ki so jih navdihovali za nadaljnjo vadbo ali v verzih izražali spoštovanje do Dhamme, ki so jo tudi sami spoznali. Večina teh verzov, ki so nastajali v tem zgodnejšem obdobju je zbranih v *Sutta-nipāti*.

Poleg te, so v kanonu omenjene tudi sledeče zbirke: *sutta* (govori), *geyya* (pesmi), *veyyākaraṇa* (razlage), *gātha* (verzi), *udāna* (vzkliki, govori navdušenja), *itivuttaka* (pregovori), *jātaka* (zgodbe predhodnih rojstev), *abbhutadhammaṃ* (o čudežnih stvareh) in *vedalla* (odgovori na vprašanje). Danes poznamo ta besedila pod sledečimi imeni: *Dhammapada*, *Udāna*, *Itivuttaka*, *Sutta-nipāta*, *Thera-therīgātha* in *Jātaka*.

Kasneje, ko se je skupnost razširila po severni Indiji in je štela na tisoče menihov ter živela tudi v samostanih, so se učenja širila med menihi, in kasneje tudi med nunami, v bolj poenostavljeni in sistematični obliki. Daljši govori z zgodbami, ki so bili namenjeni bolj laičnem poslušalstvu, so zbrani v *Dīgha-nikāyi* (DN); srednje-dolgi govori, ki

so bili namenjeni laikom in menihom/nunam, so zbrani v *Majjhima-nikāyi* (MN); in krajši govori, namenjeni predvsem menihom/nunam so zbrani v kategorizirani obliki glede na temo v *Saṃyutta-nikāyi* (SN) in glede na številke v *Aṅguttara-nikāyi* (AN). Vse ostale manjše zbirke, že omenjene zgoraj, so zbrane v *Khuddaka-nikāyi*. Vse sutte, ki jih poznamo danes, so bile zbrane v te *nikāye* kmalu po Buddhovi smrti, leta 563 pr.n.št. Tega leta, v monsunskem obdobju, se je zbralo petsto razsvetljenih menihov v Rajagahi, Indiji, kjer so preživeli skupaj tri mesece in zrecitali vse sutte in meniška pravila (*vināya*), ki so jih imeli v spominu. Tradicija širjenja teh učenj je potekala z ustnim izročilom in šele leta 80 pr.n.št., ko je budizem doživel krizo preživetja, so se menihi na Šrilanki odločili, da ta besedila tudi zapišejo na palmove liste.

Da *Aṭṭhakavagga* spada med najstarejša besedila, se lahko vidi v sledečih primerih:

1. Pri *Aṭṭhakavaggi* je posebno to, da vsebuje mnogo redke in stare slovnične oblike, ki so podobne tistim v brahmaničnih *vedah*, in so skorajda neuporabljene v kanonu. (Veda je bila izoblikovana med 1500 in 700 pr.n.št.)
2. *Aṭṭhakavagga* je omenjena v *Soṇa Sutti* (*Udāna* 5:6) in *Soṇakoḷivisavattthu* (*Mahāvagga* 5:3). V obeh besedilih je govora o mladem menihu Soṇa Kutikaṇṇi, ki je na prošnjo Buddhe zrecitiral celotno *Aṭṭhakavaggo*. Buddha je potem pohvalil častitega Soṇo za pravilno recitirano besedilo, da je zelo jasno podal to učenje in da si ga je

zelo dobro zapomnil, brez napak. Buddha je potem imenoval tega meniha kot Mahā Soṇa, Soṇa Veliki. Besedilo v *Udāna* tudi (pravilno) omenja, da ima *Aṭṭhakavagga* šestnajst delov, kar pomeni, da je bila ta zbirka v času Buddhe že dokončno oblikovana.

3. *Aṭṭhakavagga* je tudi eden redkih delov kanona, ki ima svojo zapisano razlago za vsako vrstico, ki je tudi del kasnejšega kanona. Ta razlaga se imenuje *Mahānid-deśa* (nima velike veljave ali koristi pri interpretaciji *Aṭṭhakavagge*).
4. Raziskave kažejo, da je *Aṭṭhakavagga* del kanona tudi v drugih starodavnih budističnih šolah, kot je mahāsaṅghika, ki so zgodovinsko povezane s celo starejšo pred-therāvadsko linijo vajjiputtami iz drugega meniškega koncila (383 pr.n.št., to je 180 let po Buddhovi smrti). Tudi zgodba o Soṇi Kutikaṇṇi se pojavi v mahāsaṅghiškem kanonu in v kanonu drugih starejših šol in v mahāyānski Tripitaki.
5. Kot sem že omenil, *Aṭṭhakavagga* ni sistematično in tehnično urejena, kot so kasnejše sutte. Poleg tega v njej tudi ni mističnih zgodb, ki so karakteristične v nekaterih drugih (in kasnejših) suttah.
6. Učenje *Aṭṭhakavagge* naslavlja skupnosti menihov, ki so brez prebivališča hodili po indijskem podkontinentu. Verjetno so takrat menihi bili bolj naklonjeni k direktnemu razumevanju Dhamme, brez utapljanja v

številna teoretična besedila, kot je to značilno v kasnejšem času. Približno petsto let po Buddhovi smrti se je duh *Aṭṭhakavagge* izgubil (oz. ko je na svetu izginilo čisto sveto življenje in *saddhamma* ali pravo učenje (AN 8:51)) in menihi so dajali več pomena svojim lastnim idejami in interpretacijam. To je bil čas, ko sta se liberalna mahāyāna in intelektualna-ortodoksna theravāda začeli oddaljevati in se kasneje tudi znotraj sebe razcepili.

Pārāyanavagga, ki je peti del *Sutta-nipāte*, ima podobne značilnosti kot *Aṭṭhakavagga* in ima enako vrednost.

B

RAZLAGA NEKATERIH IZRAZOV

Ta uvod ne bo dovolj za poglobljanje v ta učenja, zato bralca vabim, da išče razumevanje direktno iz sutt. Kljub temu, je nekaj razlag potrebnih. V teh besedilih bomo naleteli na besede, ki so običajne v suttah, vendar so morda nejasne v današnjih razlagah. Tu ponujam nekaj ključnih besed za pravilno razumevanje te zbirke.

Ime in materija (*nāmarūpa*) pomeni fenomen oz. objekt, ki se nam pojavi. Doživljanje samo po sebi je del nas, ne glede ali je to čustveno ali tiho, občuteno s katerimkoli od petih čutil ali z mislimi. Dokler obstajamo in dokler so stvari prisotne tu za nas, pomeni, da *smo* živi, da *doživljamo*. V vsakem doživljanju je *fenomen*, ki je *prisoten*. Ta prisotnost (ali prepoznavanje) je zavedanje (*viññāna*); in zavest ali prisotnost sam po sebi ni ničesar, če ni fenomena. In obratno: fenomen ne more obstajati, če se tega ne zavedamo. Torej, *nāmarūpa* in *viññāna* sta si med seboj odvisni.

Poleg tega, ima fenomen (*nāmarūpa*) dve značilnosti: *subtilnost* in *imenovanje*. Subtilnost je *rūpa* ali materija – to

so štirje elementi: *zemlja* ali trdnost, *voda* ali tekočnost, *ogelj* ali dozorelost ter *veter* ali zračnost. Imenovanje je *nāma* ali ime in pomeni, da je ta fenomen *prepoznan* s čutenjem (prijetnost, neprijetnost ali nevtralnost (*vedanā*)), z zaznavanjem (vidnih stvari, vonjev, okusov, zvokov, in telesno občutenih objektov (*saññā*)) in z intencijo oz. tvorjenjem namena in pomena (npr. da je ta stvar za pisanje in branje, zato je to papir (*saṅkhāra*)).

Občutki (*vedanā*) v suttah - ne pomenijo čustva. Ko je Buddha govoril o občutkih je te opisal le kot prijetnost, neprijetnost ali nevtralnost in ne kot, na primer, topel, sladek, jezen, zaljubljen, itd. Čustvo je fenomen, ki se ga ne le čuti, ampak *doživlja* kot fenomen (torej vsebuje tudi zaznavo, intenco (ali namen), materijo in zavest).

Zaznava (*saññā*) pomeni, da razpoznavamo oblike, barve, vonje, zvoke, itd. Ponekod v tej zbirki se lahko to razume tudi kot »predstavljanje« nečesa, oz. zaznavanje mentalnih podob.

Želje (*taṇhā* ali *chanda*): Ko govorimo o *taṇhi*, je to opisano kot želje po čutnosti (*kāma*), bivanju (*bhava*) in nebivanju (*vibhava*). Dokler smo nevedni, so te želje vedno prisotne v našem doživljanju in zato si ne moremo izbirati, kdaj so želje prisotne in kdaj ne. Te želje so vir eksistenčnega problema, t.j. trpljenja. Le z razumevanjem Dhamme, ko uvidimo, da te »bolj notranje« želje povzročajo težave, lahko začenjamo to opuščati.

Chanda, ki sem jo prevajal z isto besedo »želje«, po drugi strani pomeni prav to, kako želje razumemo v našem vsakdanu: ali si želim te stvari ali ne. Na *chande* imamo seveda več vpliva in jih zato lahko kontroliramo.

Uveljavljena obsedenost (*papañcasāṅkhā*). *Papañca* je beseda, ki jo je nemogoče pravilno prevesti. Lahko hkrati pomeni »razširjenje« ali »razpršenost« in »ovira« ali »zapreka«. »Obsedenost« je precej poenostavljen prevod. (Ta izraz lahko poskušamo prevesti tudi kot »biti zato-pljen v nekaj.«) Za razlago glej tudi str. 133-135.

Obstoj ali »bivanje« ali »eksistenca« (*bhava*) je vse, kaj jemljemo kot nekaj, kar je ustvarjeno, da je, da obstaja. Naš odnos do obstoja je formuliran, zato pravimo, da je to »bivanje« osnovano na nevednem domnevanju, ki je odvisno od pogledov. S prenehanjem *bhave* ne pomeni, da prisotnost (*nāmarūpa-viññāna*) izgine. Prisotnost ne potrebuje bitnosti, oz. ne potrebuje naših pogledov in kontrole.

Kontakt (*phassa*) je med subjektom in objektom. Ko ta utvara o dualnosti izgine, izgine tudi kontakt. Ko sutte govorijo o razumevanju kontakta, to pomeni razumevanje dualnosti.

Vplivi (*āśava*) so čutnost (*kāma*), bivanje (*bhava*), pogledi (*diṭṭhi*) in nevednost (*avijjā*). To so stvari, ki nas neprestano vodijo v nadaljnjo nevednost in trpljenje.

Morala in običaji (*sīlabbata*) izraz zajema vsa osebna mnenja o morali, družbeno dogovorjenih običajih in moralnih naukih, ki jih ponujajo religije in filozofije. Več o tem na str. [124](#).

C

SPOROČILO AṬṬHAKAVAGGE

Povzetki glede na tematiko

Aṭṭhakavagga seveda govori le o eni stvari in to je o razumevanju stvari, takih kot so. Toda, če govorimo o posameznih kvalitetah Dhamme, to ne pomeni, da te kvalitete lahko raziskujemo kot posamezne, ampak jih moramo kot del celotnega učenja. Posebno pri *Aṭṭhakavaggi* je zanimivo, da je predvsem osredotočena na učenje o »domnevah« ali *upādāni*. V *paṭiccasamuppādi* je Buddha opisal *upādāno* kot čutnost (*kāma*), poglede (*diṭṭhi*), moralo in običaje (*sīlabbata*) in sebstvo (*attavāda*). Celotna zbirka je osnovana prav na teh elementih.

Elementi, ki se pojavljajo v *Aṭṭhakavaggi* so tudi sledeči: nenavezanost, razumevanje resnice, samo-očiščevanje, iskanje miru, samotno bivanje, dosego sadov z realizacijo Dhamme, izničenje teme, prenehanje argumentov in razvoj dobrih kvalit. Pa poglejmo zdaj podrobneje te elemente.

Nenavezanost

Ena izmed najbolj očitnih tem v *Aṭṭhakavagga* je navezanost – posebno navezanost na čutne užitke in na poglede.

Navezanost na čutne užitke pomeni, da je človek ko »ti predmeti čutnosti oslabijo, v taki stiski, kot da je preboden s trnom« (Aṭṭ 1:2). Za tiste, ki so navezani, »ko zakrivijo neprijetnosti, objokujejo: »Kaj bo z nami, ko bomo odšli od tu?« (Aṭṭ 2:2). To učenje nakazuje, da ni problem v občutenju prijetnega (*sukha*), neprijetnega (*dukkha*) in nevtralnega (*adukkhamasukha*) občutka, ampak v navezovanju na ta občutek. Človek lahko še vedno čuti neprijeten občutek, toda ker ni navezovanja in želja, ta človek ne čuti *muke* (*dukkha*). Želja po izničenju neprijetnosti, je trpljenje. Želja po izogibanju prijetnega občutka za bolj prijetni občutek, je trpljenje. Tudi želja po »prebuditvi« iz nevtralnega občutka v bolj čutno občutenje, je trpljenje. Na kratko, kontrola nad občutki, je trpljenje.

Navezanost na poglede (nazore), pomeni jemati svoje poglede kot najboljše na svetu (Aṭṭ 5:1), zato jih jemljemo, kot da to so absolutna (Aṭṭ 8:9) in univerzalna (Aṭṭ 4:1; 5:1) resnica. Taki pogledi vodijo k razpravam (Aṭṭ 3:1), prepiru (Aṭṭ 5:1), zaničevanju (Aṭṭ 11:2) in imenovanju drugih za »bedake« (Aṭṭ 12:10). Medtem, ko pri navezanosti na čutne užitke govorimo o občutkih, pri navezanosti na poglede govorimo o obstoju in neobstoju (*bhava-vibhava*). Vsi pogledi so formulirani glede na to, kar izberemo iz ponujenih stvari ali izločimo iz stvari, ki ne podpirajo naših pogledov. Toda to ne pomeni nujno, da

smo na to pozorni. Poglede napačno jemljemo kot da je to resnica, kot da so del našega razumevanja obstojnega sveta ali eksistence. Ti so za nas »absolutna« resnica. Buddha nas tu opozarja, da taki pogledi potrebujejo potrdila in zagotovila, kar pomeni stalno potrjevanje te eksistence (*bhava*) od drugih stvari, ki ne podpirajo te eksistence (oz. ne-eksistence ali *vi-bhava*). Da »pozitivnost« lahko za nas obstaja, mora hkrati obstajati tudi »negativnost«. Zato pravimo, da se pri navezovanju po obstoju, navezujemo tudi po neobstoju. In tudi, ko se navezujemo po neobstoju, se hkrati navezujemo tudi na obstoj. Osvoboditve ni v navezovanju.

Kar se tiče prenehanja navezovanja, glede na *Aṭṭhakavagga*, se to lahko doseže z vrlinami, t.j. s samoomejevanjem in odrekanjem. Človek ne more prekoračiti poplavo obžalovanj brez vztrajnega in stalnega »črpanja vode iz svojega čolna« (Aṭṭ 1:6). To je seveda postopna in težka vadba (Aṭṭ 2:1), saj zahteva osvobajanje od čutnosti. A za to ni dovolj, da se človek skriva v samoti, stran od čutenja, ampak mora tudi razumeti odvisnost samega doživljanja (Aṭṭ 2:1). Tisti, ki ni brez vezi, ne doseže osvoboditve (Aṭṭ 2:2).

Buddha je tudi govoril o prenehanju navezovanja na oboje, na slaba dejanja in *tudi* na koristna dejanja (Aṭṭ 4:3), oklepanja na zaznave (Aṭṭ 4:5), na znanja (Aṭṭ 5:5), na eksistenco (Aṭṭ 5:6), na moralo in običaje, in na vsa dejanja (*kamma*) ne glede ali so kritizirana ali odobravajoča (Aṭṭ 13:6). To so navezovanja, ki so prisotna v vsakem običajnem človeku.

Osvoboditev od navezovanja na moralo in običaje ne pomeni, da bi zdaj morali biti nemoralni. Na primer, Buddha je učil v *Aṭṭhakavaggi*, da je pravi modrec tisti, ki se obvladuje v govoru (Aṭṭ 10:3), ki ni naklonjen žalitvam (Aṭṭ 10:5), itd. Namen morale ni navezovanje na neke religiozne ideologije ali kontrola družbe, ampak da se vzdržimo vseh dejanj, ki so pod vplivom odpora, čutnosti ali nevednosti. To se najprej začne z zadržanjem od slabih dejanj. Buddha je svetoval, da se *vsak* človek drži *vsaj* petih vodil: da ne ubija, da ne krade, da se v spolnosti moralno vede, da ne laže in da ne uživa drog in alkohola, kar vodi v nepazljivost. Z vadbo se lahko človek potem osvobodi tudi dobrih dejanj – torej, od vseh dejanj (*kamma*) nasploh (Aṭṭ 13:6), ne glede ali so to fizična, verbalna ali mentalna. Kaj to pomeni? Vsa dejanja, ki jih počnemo, so vedno pod vplivom odpora, čutnosti ali nevednosti, dejanja in so tvorjena s pogledi sebstva: »To je moje delo« in »Moj govor« in tudi »Mislim, torej sem«. Dokler je človek neveden, deluje pod vplivom odpora, čutnosti in nevednosti in je zato-rej odgovoren za svoja dejanja. Osvobojeni človek, ki nima več odpora, čutnosti ali nevednosti, ne škoduje niti sebi niti drugim.

Častiti Soṇa je rekel, da je moralno vedenje razsvetljenega človeka (*arahat*) naravno izražanje osvobojenega uma. Ta človek ni nepokvarjen zaradi slepega sledenja ritualom, zapovedi ali kakršenkoli moralni etiki (*silabbataparāmāsa*), ampak je odločen v nepokvarjenosti zaradi prenehanja odpora, čutnosti in nevednosti (*khayā rāgassa vītarāgattā ... do-sassa vītadosattā... mohassa vītamohattā abyāpajjādhimutto hoti*)

(Vin 1:183-5). Kot lahko tu vidimo, Buddha ni učil nove religije. Misli o ne-religioznosti so lepo zapisane v Aṭṭ 4.

Spoznanje resnice

Buddha pravi, da je resnica le ena (Aṭṭ 12:7). Toda, ker se ljudje v svetu identificirajo s pogledi, za njih seveda obstaja mnogo »resnic« in zaradi tega pride do nesoglasja (Aṭṭ 12:7). Spoznanje resnice ni s sprejemanjem nekih pravih pogledov, ampak z uvidom, ki temelji na izkušnji (Aṭṭ 14:20). Ta, ki je spoznal resnico, je to dosegel z opuščanjem vseh stvari (Aṭṭ 15:12), tistih, ki prinašajo zasluge ali zlo (Aṭṭ 4:3) in so pod vplivom pogledov, glede na moralo in običaje (Aṭṭ 13:6). Ko je popolnoma prost vseh posvetnih želja in upanj (Aṭṭ 4:7), lahko biva v svojem miru (Aṭṭ 15:12) in mu ni treba več dvomiti o »mnogih resnicah«.

Nekateri, ki se imajo za izkušene mislijo, da so njihove ideje, pogledi in mnenja dokončna in jih imajo za popolna (Aṭṭ 8:1, 8:9, 13:10, 13:16) in univerzalna (Aṭṭ 8:10, 13:10). Pogojeni v takih pogledih imajo druge poglede za »nepopolne« (Aṭṭ 12:14) in »lažnive« (Aṭṭ 12:9).

Seveda bi bilo napačno to razumeti kot idejo, da lahko dosežemo mir z zavračanjem vseh idej, ki so nam ponujene. V DN 74 je Dīghanakha rekel Buddha: »Moje mnenje in pogled je, da zame ni ničesar sprejemljivo.« Buddha temu pripomni: »Ta tvoj pogled, da zate ni ničesar sprejemljivo, je potem ta pogled tebi sprejemljiv?« Čeprav Buddha sprejme, da je Dīghanakhin pogled »o prenehanju pogledov« bolj spre-

jemljiv, saj vodi k zmanjševanju odpora, čutnosti in nevednosti, kljub temu razloži, da ne samo, da se na tak način ne more izogniti pogledom, ampak se s tem celo sprejme novi pogled. Buddha pravi, da ko se človek zase zaveda, da tudi trdno držanje pogleda »ničesar je zame sprejemljivo« vodi k prepirom s tistimi ljudmi, ki se držijo določenih pogledov, zato naj človek prav v tem trenutku opusti ta svoj pogled. Tako lahko človek opusti poglede. Buddha potem uči o naravi odvisnosti in minljivosti teh tvorjenih pogledov.

Samo-očiščevanje

Modri ljudje pravijo, da je očiščevanje srca ali uma vrh duhovne vadbe. Očiščevanje pomeni svobodo od uveljavljene obsedenosti (Aṭṭ 11:13). Drugi filozofi, ki se držijo svojih ideologij pravijo, da lahko poteka očiščevanje le v etični vadbi: v samo-omejevanju (Aṭṭ 13:4) ali z odporom (Aṭṭ 13:7). Ti tudi pravijo, da le njihovo dogmatično učenje lahko vodi k očiščevanju (Aṭṭ 12:15) in kritizirajo druge poglede, kot da so to ovire pri očiščevanju (Aṭṭ 12:14). Toda modreci pravijo, da je tako govorjenje le opora za nadaljnjo navezovanje (Aṭṭ 13:14). Človek se ne očisti z nečim, kaj je pogojeno, kot so pogledi, pod vplivom čutnega doživljanja in morale in običajev, ki jih sprejme; človek opusti tako, da ne sprejme nekaj novega (Aṭṭ 4:3). V nasprotnem primeru, bi človek le ohranjal sebe v bivanju ali eksistenci (Aṭṭ 13:4).

Iskanje miru

Včasih je cilj omenjen kot mir (*santa*). Mir ni v iskanju religioznih ideologij (Aṭṭ 9:3). Ta mir pride iz notranjosti uma in ni v zunanjem svetu (Aṭṭ 14:5). Pride s prenehanjem jemanjem stvari vase (Aṭṭ 13:18), z opuščanjem vsega (Aṭṭ 15:12; 15:15) do te mere, da človek ne bo imel ničesar več za zavreči (Aṭṭ 14:5). To se doseže s prenehanjem navezovanja na sebstvo (Aṭṭ 14:19).

Samotno bivanje

Včasih je cilj omenjen kot samota (*vivekā*). Samota ne pomeni enostavno le fizično samoto (Aṭṭ 2:1), ampak pomeni samoto od navezovanj, od stvari, ki mažejo um, in od nevednosti (Aṭṭ 2:1), od vseh stvari, ki jih človek dojame kot kontakt med osebo in objektom (Aṭṭ 10:4). To pomeni stanje miru, brez vezi na karkoli na tem svetu (Aṭṭ 14:1), ko človek nima ničesar, kar bi mu lahko prineslo žalost (Aṭṭ 10:14). Seveda, osama tudi pomeni fizični umik ter tudi, ko se človek ne predaja spolnosti (Aṭṭ 7:1, 7:7, 7:8), ko nima novega naraščaja, živine, posestva in lastnine (Aṭṭ 10:11).

V SN 4:37 »samoten človek« (*ekavihāri*) pomeni nekoga, ki tudi v gneči z ljudmi živi sam, to je brez želja (*taṇhā*) in sebstva (*attā*). V SN 2:283 Buddha pravi, da je preživetje v osami le en del popolne osame. Za popolno dosego osame mora človek opustiti preteklost, prihodnost, nagnjenja in želje po sedanjih stvareh, ki tvorijo osebno bitnost.

Dosega sadov z realizacijo Dhamme

Kvalitete, ki pridejo z realizacijo Dhamme so sledeče: prenehanje iluzije o sebstvu »Jaz sem« (Aṭṭ 3:4), potrebe po časti (Aṭṭ 3:4) in ponosu (Aṭṭ 3:4); je v miru med vsemi idejami, ki pridejo pred njega (Aṭṭ 4:6), hodi bister in odprt (Aṭṭ 4:6); brez hrepenenja po obstoju (Aṭṭ 9:5), brez navezovanj in splošnega hrepenenja (Aṭṭ 9:5; 10:2; 10:4); je neodvisen (Aṭṭ 10:2; 10:9); brez močnih čustev (Aṭṭ 10:3; 10:5); dobrega vedenja s telesom, govorom in mislimi (Aṭṭ 10:3; 10:5; 10:6); brez žalosti (Aṭṭ 10:4); pogledi ga ne vodijo (Aṭṭ 10:4); se ne vpleta v kritike in prepire (Aṭṭ 10:12; 13:18); se ne primerja z drugimi (Aṭṭ 10:8; 10:13); je ravnodušen do čutnih užitkov (Aṭṭ 10:10); brez fiksi-ranih predstav (Aṭṭ 10:13) in slepo ne sledi nobenimi idejam, ne glede na to ali so filozofske, religiozne ali posvetne (Aṭṭ 10:14).

Izničenje teme

Tema je nekaj, kar se mora pregnati in končati. Ko tema preneha in pride luč, človek doseže veselje. Tema je značilnost motenega oz. nevednega uma, in se jo lahko konča z razumevanjem resnice s pravilnim poenotenim umom in preiskovanjem Buddhovega učenja (Aṭṭ 16:13, 16:21).

Prenehanje argumentov

Sveta bitja se ne vpletajo v razprave in prepire (Aṭṭ 3:1; 9:10), saj niso zavezana v nobene ideje (Aṭṭ 3:8). Ne popuščajo

nobenim pogledom (Aṭṭ 5:5). Tudi ne povzdigujejo sebe in tako ne povzročajo sporov v svetu (Aṭṭ 12:17). Za njih je neprepir »temeljno zatočišče za mir.« (Aṭṭ 13:2)

Toda tisti, ki pravijo, da so njihovi pogledi univerzalna resnica, imenujejo ideje drugih kot »nižje« in se tako ne izognejo prepirom (Aṭṭ 5:1). S takimi mislimi bodo zagovarjali svoja učenja (Aṭṭ 8:1) in si začeli iskati nasprotnike, s katerimi bi lahko debatirali, razpravljali in poskusili pridobiti zasluge, medtem ko imajo druge za bedake (Aṭṭ 8:2). In če izgubijo v debati, so prizadeti (Aṭṭ 8:3) in objokujejo v žalosti (Aṭṭ 8:4). Tudi zmaga v debatah ne prinese drugega kot ponos. Buddha temu pravi vir lastne škode (Aṭṭ 8:7). S tem videnjem se naj človek izogne razpravam in prepirom, saj tako življenje ne vodi h čistosti (Aṭṭ 8:7).

Razvijanje dobrih kvalitet

V *Aṭṭhakavagga* lahko najdemo sto dvaindvajset vodil, kako naj človek živi svoje duhovno življenje. Dvainosemdeset od teh je uvrščenih v zadnje tri sutte (Aṭṭ 14, 15 in 16) in ta vodila dajo poseben ton tem verzom. Vsa ta vodila niso izbrana med ideologijami, ampak so osnovana na nenavezanju in vodijo v mir (Aṭṭ 9:3). Poleg tega ta vodila niso namenjena za poveličevanje samega sebe (Aṭṭ 7:9, Aṭṭ 9:12). Če človek sledi ošabnosti in vzvišenosti, potem se bo še bolj utopil v eksistenco (Aṭṭ 13:4).

Od nevednosti do nasprotovanja

Mahānidāna sutta (DN 15) lepo ponazarja, da z neznanjem Dhamme postaja naše življenje polno nesoglasij, preprirov, nasilja in celo vojn. Ta sutta pravi, da zaradi neznanja o pogojenosti kakršnegakoli obstoja mislimo, da je naša eksistenca stabilna in enotna ter da so naši pogledi vredni čaščenja. S tem neznanjem mislimo, da imamo kontrolo nad občutki, da jih lahko spreminjamo s sledenjem čutnim užitkom ali z odrivanjem na stran vsega, česar ne maramo. Z nerazumevanjem narave občutkov, t.j. da so minljivi oz. med seboj odvisni ter da so neodvisni od sebstva, uporabljamo to lažno moč kontrole, z mislijo, da lahko stvari (predvsem občutke) spremenimo, kot je nam po godu. Tej »moči po kontroli« pravimo želje (*taṇhā*).

Mahānidāna sutta od tu naprej poda spisek tega, kako je naše vsakdanje življenje pogojeno od teh želja. Sutta pravi, da ko je prisotna želja je tu tudi prisotno iskanje (*pariyesana*); ko je prisotno iskanje, je prisotno tudi pridobivanje koristi (*lābha*); ko je tu korist, je tu teorija, oz. domneva ali neka enota izbranih koristnih idej ali stvari (*vinicchayo*); ko je tu teorija, so tu želje in strasti (*chandarāga*); ko so tu želje in strasti, so tu tudi navezovanja (*ajjhosaṇa*); ko je prisotno navezovanje, je tu posedovanje (*pariggaha*); ko je tu posedovanje, je tu strah pred izgubo (*macchariya*); ko je tu strah pred izgubo, je tu zaščitništvo (*ārakkho*); ko se stvari branijo, so tu mnogi zli fenomeni, kot npr. uporaba orožja za obrambo, prepiri, prerekanje, nasilje, žaljivke, obrekovanje in laži.

Ta spisek ne pravi, da je med temi individualnimi točkami neka časovna razlika, na primer, najprej iščem in kasneje se navezujem. Sutta pravi, da ko je tu prvo, je hkrati tudi drugo. Zato se lahko ta spisek bere tudi kot, na primer, ko je tu strast, je tu strah pred izgubo. To potem tudi pomeni, da ko je tu nasilje, je to zaradi nevednosti, ne-vedenja narave uma, ki je prisotno prav tu in zdaj. Dokler smo nevedni, tudi iščemo, imamo strasti, smo zaščitniški, itd. ne glede ali smo na to pozorni ali ne. Prav zato se mora *Atthakavaggo* jemati kot nekaj zelo osebnega, kot besede, ki govorijo prav *tebi osebno* in ne kot nekaj, kar se tiče drugih ljudi, češ, da je to problem nekoga drugega, a ne moj. Poleg tega *Atthakavagga* ni zapisana za nek določen čas ali le za neko določeno versko skupino. Velja prav tu, zdaj in za vse.

Zdaj lahko pogledamo, kako *Atthakavagga* razloži te ključne faktorje, ki pogojujejo naš pogled na samega sebe in na svet.

Ko so prisotne želje, je to vedno *po nečem*, po stvareh, ki jih čutimo s petimi čuti. (V pesniški obliki sutte zajamejo vseh pet čutov s: »kar je videl, slišal ali občutil.« Ostale čutne osnove, to so vonjanje, okušanje in dotikanje, so pravzaprav združene v »občutenje«.) To čutenje seveda potrebuje objekt. Toda objekt ni neka enotna stvar. Vsak zavesten objekt je določen ali tvorjen od mnogih stvari (*saṅkhāra*).

Želje neprestano iščejo enotnost med temi neskončnimi podobami. Tej »enotnosti« lahko pravimo dobiček, oz. korist. *Atthakavagga* pravi, da iskanje koristi vodi le v prerekanja (*Atṭ* 8:5), razočaranja (*Atṭ* 10:7) in do težav med ljudmi (*Atṭ*

14:15). Toda enotnost ni nič drugega kot teorija. Tu ni jasnega videnja o tej enotnosti; ali z drugimi besedami, ničesar ni *dokazanega*. Zato tu govorimo o *obstoju* teorij, ki so nastale z našimi pogledi, ki podpirajo določeno teorijo. Posledično, stvari, ki ne podpirajo te teorije, odrinemo na stran (čeprav na to nismo vedno pozorni). Zato *Aṭṭhakavagga* pravi: »Z videnjem obstoja in neobstoja materije, si človek ustvarja teorije v svetu.« (Aṭṭ 11:16)

To razlikovanje se pokaže tudi v vsakdanjem odnosu do sočloveka: »Ko stoji v svoji teoriji, se posmehuje drugim in pravi: »Ta je bedak in ne mojster«« (Aṭṭ 12:10) in »Dokler se človek drži teorij, povzdiguje zgolj sebe in nadaljuje s prepiri v svetu.« (Aṭṭ 12:17)

Tu so želje do teh dveh skrajnosti: po obstoju in po izničenju obstoja (Aṭṭ 2:7), ki so osnovane na tem, kar je »prijetno« in »neprijetno« v svetu.« (Aṭṭ 11:6) Tako si ustvarjamo stvari, ki so nam drage, in s tem obstajajo hrepenenja, upi in cilji (Aṭṭ 11:4) in strast do pogledov (Aṭṭ 12:14). Tudi, ko opuščamo neke določene poglede, si posledično hkratno že jemljemo nove poglede: »Ko ljudje opustijo, kar je bilo, a se držijo tega, kar sledi, jih premaga navezanost, ker sledijo svoji strasti.« (Aṭṭ 4:4)

Očitno je želje zelo težko premagati, ker so trdno navezane na čutna poželenja (Aṭṭ 15:14). Ko je tu navezovanje, so tu posedovanja do vseh stvari, ki jih jemljemo kot »moje« (Aṭṭ 6:2, 11:10-11) in kot nam drage (Aṭṭ 11:2). In tako sledi žalost, tegoba in strah pred izgubo (Aṭṭ 6:6) in posledično tudi pohlep (Aṭṭ 10:13). Tak človek je zaščitniški, spletkarski, drzen

in poln odpora (Aṭṭ 10:5). Prav zagotovo se kdaj ujamemo, ko začnemo zagovarjati svoje misli ali dejanja. Takega človeka prevlada jeza, strah, skrbi in njegov govor postane neobvladan (Aṭṭ 10:3). Tako se človek zapleta v argumente, debate in širjenje svojih pogledov, ideologij in verovanj. To lahko vodi v prepire, žaljivke, obrekovanje, laži, ustrahovanje, nasilje, pretepe, ubijanje in mnoga druga škodljiva dejanja.

Z vednostjo pride končni mir

In kako se lahko vse to tudi konča? »Z jasnim razumevanjem kontakta,« (Aṭṭ 2:7) pravi Buddha, ko človek uvidi naravo odvisnosti ter tako opusti domneve (*upādāna*) o enotnem obstoju ali eksistenci: to je prenehanje kontakta (*phassa ni-rodha*). Seveda zadeva ni enostavna in tega ni mogoče razumeti s samim logičnim razumevanjem. Potrebno je odkrivanje teh stvari na fenomenološki način, t.j. s prepoznavanjem stvari, ki so prisotne ravno tu in zdaj pred nami in ne kot nekaj abstraktnega. Aṭṭ 14, 15 in 16 govori, kako naj praktikant vadi, da lahko razume pravo naravo.

Najbolj zanimivi koncept, ki je omenjen v tej zbirki je *papañcasaṅkhā*. Te zloženke ni lahko prevesti. Mnogo prevajalcev si je že belilo glavo, kako to spraviti v njihov domači jezik. Za to slovensko zbirko sem uporabil prevod »uveljavljena obsedenost«. *Papañca* pokriva celotno naše delovanje: kako razmišljamo, opravljamo svoje opravke in komuniciramo z drugimi ljudmi. Na primer, v AN 6:14 se *papañca* prepozna v veselju pri delu, veselju pri govorjenju, veselju po spanju,

veselju v družbi, veselju pri medsebojnemu vezanju, skratka veselju po bivanju. Ne glede kakšne interakcije imamo do sveta, se to dogaja pod vplivom naših pogledov. V njih se zatopimo. Toda pogledi niso nekaj enotnega ali stabilnega, ampak nekaj, kar raste in se razprostira. Ne glede, koliko se zaznava razprostira, se na to uveljavi zavest. Ta »uveljavljenost« nam daje občutek vrednosti in stabilnosti. In misel »Jaz sem« je najbolj problematična uveljavljena obsedenost (Atþ 14:2). Z nevednostjo potem mislimo na način: »Moj svet, ki ga spreminjam in mi hkrati daje pomen.« S takimi pogojenimi mislimi človek širi svoje ideje in prepričanja.

Ta »virus« vpliva tudi na odnose do sočloveka. Da lahko skupina ljudi živi skupaj, si morajo najti neke skupne točke v katerih (mislijo) imajo skupne ideje. Seveda skupna ideologija ne more obstajati, če se ne identificira z nečim, kar ni »naša« ideologija. Potrebna je druga miselnost, kljub temu da se ta imenujejo »nižja«: heretična, zla, sovražna, itd. (Atþ 12:11, 12:9). Na tej nevednosti je grajen ta svet, ki ga mi poznamo. Rast religij raste z željami po moči in kontroli. Takšne so tudi ideološke vojne, ki jih poznamo v stari zgodovini in ki še vedno »obsedajo« svet in povečujejo napetost med »Vzhodom« in »Zahodom« ali »levico« in »desnico«. Torej, *karkoli* človek zagovarja, zagovarja tisto, kar je izbral iz tistega, česar *noče* zagovarjati. Tu je ta dvojnost pojavnega: obstoj in neobstoj (Atþ 11:6).

Kdor se drži pogleda, da nekaj za njega obstaja, se hkrati drži tudi pogleda, da nekaj za njega ne obstaja; in tudi, če se drži pogleda, da nekaj ne obstaja, se hkrati drži pogleda,

da nekaj obstaja (DN 11). Tak človek ne pobegne problemu, ampak se vrti okoli obstoja ali eksistence, kot pes prevezan na kol z vrvjo. Teče in laja okoli tega istega kola (SN 22:99). Tako so tu »jeza, laž, negotovost in ideje, ko je prisotna ta dvojnost.« (Aṭṭ 11:7) In seveda vsa pogojena razumevanja, znanja, ideje in pogledi niso »brezmadežni« (Aṭṭ 12:4)

Papañca preneha postopoma, ko človek nič več ne uživa v obsedenosti oz. vznemirjenosti do vsega, kar svet človeku ponuja. »Raziskovalec razume naravo odvisnosti. Z razumevanjem je osvobojen in se ne prepira« (Aṭṭ 11:16) in opusti želje (Aṭṭ 2:7).

Človek razume, da je vse, kar prinaša »navdušenje«, »ne-navdušenje«, »obstoj« in »neobstoj« v svetu (Aṭṭ 11:6) pogojeno s kontaktom (med »jazom« in »svetom«) (Aṭṭ 11:9). Tudi kontakt je nekaj, kar je pogojeno: to je od »imena in materije«, oz. od pojavnega fenomena: »Če materija izgine, se kontakt ne sklene.« (Aṭṭ 11:11). In kako materija pokaže svojo odvisnost in s tem minljivost?

Ko nima zaznave o zaznavi;
ko nima zaznave o ne-zaznavi;
ko ni brez zaznave;
ko nima zaznave »izginitve«.
Za tistega, ki to doseže,
materija izgine,
saj je zaznava osnova
za uveljavljeno obsedenost. (Aṭṭ 11:13)

To se zgodi z direktnim spoznanjem, ko zaznava le zaznava, ko občutki le čutijo. Domneva (*upādāna*), da zaznava zaznava materijo, je le domneva, ne resnica. Domneva, da občutek čuti materijo, je le domneva, ne resnica. Domneva daje materiji obstojnost ali bitnost, toda v resnici materija te bitnosti ne potrebuje. Materijo se ne da na noben način kontrolirati, saj se sama razporedi glede na štiri elemente.

Če ničesar ne jemlje in ne doživlja kot »moje«
v kakršnemkoli pogledu na ime in materijo,
in ko ga ne žalosti to, česar ni,
ta resnično ne trpi posvetne izgube. (Aṭṭ 15:16)

S tem tudi prenehajo občutki, ki so odvisni od kontakta. Tako človek spozna, da nima smisla domnevati o sebstvu, ki naj bi obvladoval doživljanje. Doživljanje nam je dano, preden domnevamo to edinstveno osebo in njeno moč kontrole. Tako izginejo želje in iskanje: »Z opuščanjem želja po obeh skrajnostih... se modri ne oklepa ničesar kar vidi in sliši« (Aṭṭ 2:7) in »Menih s pozornostjo in s popolnoma osvobojenim srcem, zavrne vsako željo po teh čutnih objektih. Pravočasno, pravilno in temeljito preiskuje Dhammo, z poenotenim umom naj izniči vso to temo.« (Aṭṭ 16:21) In kdor je prešel čutna poženja, je prešel navezovanja (Aṭṭ 15:14). Z izpuljenim trnom ni pogreznjen v posedovanje (Aṭṭ 2:8), saj človek razume, da »resnično, trajno imetje ne obstaja« in da »so ločitve neizogibne.« (Aṭṭ 6:2) Človek je popolnoma neodvisen, se z nikomer in ničemer ne primerja, nima ničesar izgubiti, brez strahu in žalovanja živi v miru (Aṭṭ 6:8, 15:20).

Kot smo verjetno do zdaj spoznali, v Buddhovem učenju človek ne postane »svetnik« zaradi širjenja ali zagovarjanja tega nauka, pa čeprav je ta človek pripravljen za to žrtvovati svoje življenje. Buddha je tudi pravil: »Menihi, če bi kdorkoli govoril proti meni ali učenju ali skupnosti, se ne odzovite na to z jezo, odporom ali sovraštvom. Če si jezen in imaš občutek odpora in sovraštva, bo to zate le ovira.« (DN 1) »Četudi razbojnik z žago reže tvoje ude, pa v tvojih misli nastane jeza do tega razbojnika, potem ne uresničuješ mojega učenja.« (MN 21) Buddha pravi, da človek postane pravi svetnik le tako, da se osvobodi odpora, čutnosti in nevednosti. Takemu človeku se ni potrebno zagovarjati, prepirati niti iskati podpore in priznanja. Ta živi v popolnem miru.

Kdor je onkraj obeh bregov,
zanj ne obstaja svet nasprotij,
kdor je svoboden, brez strahu –
je zame pravi sveti človek!

Kdor je brez jeze lahko prenese
zmerjanje, udarce, muke,
kdor je res potrpežljiv,
je zame pravi sveti človek.

Prijateljski je s sovražniki
in miren z nasilneži,
med pohlepneži pa brez želja –
je zame pravi sveti človek.

Dhammapada 26:3,17,24 (Prevod: P. Pečenko)

This work is licensed under a Creative Commons
Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported Licence.
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>

You are free:

- to copy, distribute, display and perform the work

Under the following conditions:

- Attribution: You must give the original author credit.
- Non-Commercial: You may not use this work for commercial purposes.
- No Derivative Works: You may not alter, transform, or build upon this work.

With the understanding that:

- Waiver: Any of the above conditions can be waived if you get permission from the copyright holder.
- Public Domain: Where the work or any of its elements is in the public domain under applicable law, that status is in no way affected by the licence.
- Other Rights: In no way are any of the following rights affected by the licence:
 - Your fair dealing or fair use rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
 - The author's moral rights;
 - Rights other persons may have either in the work itself or in how the work is used, such as publicity or privacy rights.
- Notice: For any reuse or distribution, you must make clear to others the licence terms of this work.

Amaravati Publications asserts its moral right to be identified as the author of this book.

Amaravati Publications requests that you attribute ownership of the work to Amaravati Publications on copying, distribution, display or performance of the work.

